

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA TĚLESNÉ A SPORTOVNÍ VÝCHOVY

Diplomová práce
HISTORIE HÁZENKÁŘSKÝCH KLUBŮ V PLZNI

Vypracoval:
Jakub FLORIAN
Učitelství pro SŠ, obor TV – NJ
(2005 – 2011)

Vedoucí práce:
PaedDr. Tomáš Klobouk, CSc.
Katedra tělesné a sportovní výchovy

Plzeň

4/2011

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni dne 5. dubna 2011

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Rád bych poděkoval všem, kteří mi pomáhali při vzniku této diplomové práce. Především vedoucímu práce PaedDr. Tomáši Kloboukovi, CSc. za odborné vedení, důležité rady a připomínky.

Zároveň musím poděkovat i všem, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout, za jejich čas a ochotu. A to Břetislavu Uhlářovi, Miloslavu Moulisovi, Pavlu Čejkovi, Vojtěchu Šikovi st., Karlu Jílkovi, Radomíru Matoušíkovi, Simoně Mrázové, Vladimíru Haberovi, Mgr. Jitce Lukášové za gramatickou korekturu a rodině Zdeňka Karáska za zpřístupnění do jeho archivu. A také Mgr. Lindě Hajžmanové z oddělení prezenčních služeb studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje v Plzni, za její ochotu při hledání dobové literatury, rešerší a archivních článků.

Děkuji svým rodičům za možnost studovat na vysoké škole.

OBSAH

1	ÚVOD	7
2	CÍLE A ÚKOLY PRÁCE.	8
3	CHARAKTER PRÁCE.	8
4	SLEDOVANÁ OBLAST.	8
5	ORGANIZACE SBĚRU DAT A ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ.	8
6	TEORETICKÁ ČÁST.	9
6.1	<i>VÝVOJ HÁZENÉ VE SVĚTĚ.</i>	9
6.1.1.	<i>Vývoj národní házené.</i>	10
6.1.2.	<i>Vývoj handballu.</i>	13
6.1.3.	<i>Vývoj házené.</i>	14
6.1.4.	<i>Vývoj miniházené a plážové házené.</i>	16
7	PRAKTICKÁ ČÁST.	18
7.1	<i>OBECNÁ HISTORIE VZNIKU HÁZENÉ V PLZNI.</i>	18
7.2	<i>HISTORIE ODDÍLU TJ SOKOL BOLEVEC.</i>	19
7.3	<i>HISTORIE ODDÍLU TJ LOKOMOTIVA PLZEŇ.</i>	29
7.4	<i>HISTORIE ODDÍLU TJ ČSAD PLZEŇ.</i>	39
7.5	<i>HISTORIE ODDÍLU TJ PRAZDROJ PLZEŇ.</i>	40
7.6	<i>HISTORIE ODDÍLU HK SLAVIA VYSOKÉ ŠKOLY PLZEŇ.</i>	41
7.7	<i>HISTORIE ODDÍLU TJ KOŠUTKA PLZEŇ.</i>	46
7.8	<i>HISTORIE ODDÍLU TJ ŠKODA PLZEŇ.</i>	54
7.8.1.	<i>Václav Eret.</i>	60

7.9	<i>HISTORIE ODDÍLU HC KOVOPETROL PLZEŇ.....</i>	62
8	DISKUSE	67
9	ZÁVĚR.....	70
9.1	<i>CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ</i>	71
9.2	<i>SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ</i>	72
9.3	<i>SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ</i>	75
9.4	<i>SEZNAM PŘÍLOH</i>	77

1 ÚVOD

Uplynulo hodně času od doby, kdy jsem si ve třetí třídě základní školy vybíral mezi zájmovými činnostmi. Tehdy jsem se rozhodl pro házenou – tedy mezinárodní házenou. A především díky tomuto kolektivnímu sportu jsem poznal mnoho přátel, prožil nesčetné výhry a porážky, ze kterých jsem si, myslím, vzal ponaučení do vlastního života. Mé díky patří i lidem z oddílů, jimiž jsem prošel.

Ve druhé polovině 90. let, když jsem s házenou začínal, patřilo mužstvo plzeňských házenkářů k absolutní špičce u nás, což doložilo i ziskem dvou mistrovských titulů. Rozhodl jsem se zjistit, co předcházelo těmto úspěchům a kde se tak silná tradice házené v Plzni vzala.

Chtěl bych pomocí této práce zachytit a zmapovat, kdy a za jakých okolností vznikly v Plzni oddíly házené a jakým směrem se dále vyvíjely. Vždy jsem žil v domnění, že v takové baště házené, jakou Plzeň bezesporu byla a je, se najde mnoho publikací, které by období vzniku mohly popisovat až k rokům, kdy Plzeň triumfovala. Zhruba tři čtvrtiny historie popsány byly, ale kvůli zbývajícím čtvrtinám jsem musel za pamětníky. Proto jsem jich několik navštívil. Velice ochotně a rádi mi vyličili podrobnosti. Při záznamu pořízených diskusí se mi tak podařilo pochopit někdy krušné dějiny plzeňských klubů a zařadit si jednotlivé časové periody do posloupností. Několikrát jsem byl opravdu překvapený, jak osud a dějiny státu zahýbaly s životy osobností, se kterými jsem měl možnost se díky své práci setkat. Zjistil jsem, jak moc se tento sport vyvíjel a také, jakou zásluhu na tom mají právě Češi.

Jako základ k diplomové práci považuji teoretickou část. Popsal jsem se proto dějiny tohoto sportu ve světě i u nás, abych na ně mohl dále navázat částí praktickou. V té jsem se do hloubky věnoval mužským házenkářským oddílům, jež v Plzni v průběhu 20. století vznikaly. Pro barvitější a úplnější zobrazení situací jsem vkládal mezi odstavce dobové fotografie.

Tím, jak se má práce rozrůstala, nabýval jsem i já na zvědavosti, jak se mi celé dílo podaří. Bral jsem ohledy také na to, abych nezklamal žádnou z osobností, kterým jsem neúnavně kladl dotaz za dotazem. Rozhodně však doufám, že mi historická vášeň pro házenou zůstane a já se budu věnovat rozšiřování tohoto dokumentu i nadále v budoucnu.

2 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

Cíl:

Cílem práce bylo objektivně popsat vznik a historický vývoj házenkářských klubů v Plzni. Porovnat jednotlivé získané informace, uspořádat je systematicky do časových period, vyzdvihnout důležitá období, která vedla k významnému rozvoji tohoto sportu.

Úkoly:

- Seznámit se s odkazem házenkářských klubů v této oblasti.
- Vyhledat prameny.
- Navštívit jednotlivé kluby, které v dané oblasti působí.
- Navštívit osobnosti, které v daných klubech působily nebo působí.
- Zpracovat získané informace.

3 CHARAKTER PRÁCE

Diplomová práce je zaměřená na historický vývoj házené ve zmíněné oblasti.

4 SLEDOVANÁ OBLAST

Házenkářské oddíly města Plzně: Sokol Bolevec, Lokomotiva Plzeň, ČSAD Plzeň, Prazdroj Plzeň, Slavia VŠ Plzeň, Plzeň Košutka, Škoda Plzeň, Jatas Plzeň, Kovopetrol Plzeň, HSC Plzeň.

5 ORGANIZACE SBĚRU DAT A ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ

Nadpoloviční většina informací byla získána z písemných zdrojů, tedy kronik. Zbylá část sesbíraných dat byla zaznamenána formou řízených rozhovorů s dotazovanými pamětníky pomocí diktafonu. Za další zdroj považuji internet, který jsem použil při hledání základní historie sportu a některých fotografií. Každá kapitola o jednotlivém klubu je rozdělena odstavců, případně kratších nebo významnějších podkapitol. Na konci kapitoly je vždy shrnutí, kde jsem se snažil vlastními slovy vystihnout důležitá fakta. Práce jako celek, je systematicky a časově členěná podle klubů, kde je sledován jejich vývoj.

6 TEORETICKÁ ČÁST

6.1 VÝVOJ HÁZENÉ VE SVĚTĚ

Vznik moderní házené, jak ji známe dnes, se datuje ke konci 19. a počátku 20. století. Prvopočátky jsou však často zasazeny do dávné historie, mezi tzv. házenkářské sporty předsportovního typu. Jako sportovní kolektivní hra se začala házená postupně utvářet v Evropě, a to v době nástupu kopané.

Házená se dnes hraje po celém světě a postupem času v ní našlo zalíbení mnoho lidí napříč všemi kontinenty. Někteří autoři odvozují původ házené od některých her z dávné minulosti. V Homérově (přibližně 8. stol. př.n.l.) *Odyssee* je např. popisována hra starých Řeků zvaná *Urania*, která se hrávala s malým míčem. Obsahovala i rytmické a taneční prvky, to vše spojené s házením a chytáním míče. Blíže házené se ovšem může považovat hra, kterou lze přirovnat k zaháněné, zvaná *Episkyros*, ve které se již střetávala dvě družstva, čítající 12 – 14 hráčů, proti sobě a snažila se zahnat míč za soupeřovu čáru. Tuto starou hru řídil rozhodčí stojící na hromadě kamení. Ve 2. stol. n. l. římský lékař Claudius Galénos (130-200) ve svých zápiscích popsal hru *Harpaston*, která ovládla tehdejší impérium, byla velmi oblíbená a i jejím základem bylo házení a kopání. Hrála se v nejrůznějších podobách. V době středověku se pak zase hojně rozšiřovaly míčovny, kde zámožnější obyvatelstvo hrávalo hry s míčem v duchu společenských her. Míč se zde chytal, házel, odrážel od zdi. Galénem popisovaná hra byla pravděpodobně podobná v některých rysech anglickému ragby a německému Raffballu.

Další svědectví rakouského lékaře Hippolyta Guarinonia (1571-1654) vypovídá o existenci hry, která se hrávala v Itálii rukama. Z období feudalismu máme dochované zmínky o hře s házenkářskými prvky tzv. *Fangballspielen*, opěvovaná potulným pěvcem Waltherem von der Vogelweide (1170-1230). Stejně tak slavný J. W. Goethe (1749-1832) uvádí podobnou hru také z Itálie, která se nazývala *Pallone*. V Evropě měly dlouhou dobu převahu gymnastické systémy (Jahn-Eiselenův v Německu, Lingův ve Švédsku či dr. M. Tyrše v českých zemích). Postupně však z Anglie se jménem Herberta Spencera (1820-1903) pronikaly na starý kontinent anglické sportovní formy. Spencer vytykal předchozím systémům přílišnou jednostrannost, protože lidské přirozenosti lépe odpovídá hra, která je všestrannější, rozmanitější a činí člověka šťastným. Pedagogické zdůrazňování hry mělo

také ohlas u psychologů, fyziologů a ve školské praxi, a tak se hry dostávaly do učebních osnov (1882 v Německu, 1888 ve Francii, 1890 v Rakousku-Uhersku).

Skutečnost vzniku házené se spojuje s jednodušší verzí, a sice, že se házená vyvinula z kopané v 19. a počátkem 20. století. Nasvědčuje tomu několik faktů. Mládež chtěla hrát hru, při které se dávají branky. Dále se tehdejší kopaná některými pokládala za krajně nevhodnou, zejména pro dívky. Kopání se zdálo být surovější a mnohem méně estetické než manipulace rukou. Pro práci s míčem se zdály být vhodnější více ruce než nohy. Proto především učitelé přejímali a upravovali známé lidové hry nebo vymýšleli pravidla her zcela nových.

Vývoj se ubíral třemi hlavními směry napříč Evropou. Těmi směry byly – národní házená, handball a házená.

6.1.1 Vývoj národní házené

Český stát byl po Dánsku v pořadí druhým místem, kde v Praze roku 1905 vznikla házená. Tato česká házená se podstatně lišila od dánské. V českých zemích stáli u zrodu házené tři významní lidé. První z nich byl učitel tělocviku Václav Karas. V červnu roku 1905, v tehdejší brněnském odborném časopise „Výchova tělesná“, popsal hru, ze které vycházeli i jeho dva následovníci. Tuto hru nazval *Vrhaná s přenášením*. Pro školní potřeby byla typická volnost pro stanovení velikosti hřiště a počtu hráčů. Karas vypovídal, že se vrhaná s přenášením vyvinula z tzv. *metané*. Metací míč nahradil menší míč - vrhací. Hřiště bylo křížem rozděleno na čtvrtiny. Na každé straně hrálo devět hráčů, kteří nesměli opouštět své čtvrtiny. Dále zavedl označení hráčů, např. svléknutím kabátů, nebo označením rámě kapesníkem. To vše pro lepší orientaci mezi spoluhráči. Střílelo se do branek podobným brankám na kopanou.

Druhým, kdo zasáhl do vývoje naší házené, byl učitel Josef Klenka (1853-1928). Popularizátor her pro mládež, náčelník České obce sokolské a později inspektor tělocviku na středních školách. Svoji hru nazval *Cílová*. Odklonil se od fotbalových branek a zavedl terče metrového průměru upevněné na tyči. Byly polepeny papírem, který byl pomalovaný čtverci ve tvaru šachovnice. Družstva byla šestičlenná a míč se mohl „honit rukama“, což

byl dřívější výraz pro driblink. Pravidla *cílové* byla inspirována americkou košíkovou a anglickou kopanou.

Finální úpravu pravidel házené provedl třetí z nich, mladý učitel Antonín Křištof (1882-1910). Rodák z Domažlic a první organizátor tělovýchovy na České vysoké škole technické v Praze. Podle vzoru Karase a Klenky upravil novou hru, kterou nazval nejprve stejně jako Klenka. Později ale nahradil terče zpět brankami a dal hře nové jméno: *Házená*. Hřiště mělo tvar obdélníku o rozměrech 45 x 25 m a bylo po šířce rozděleno dvěma čarami na třetiny. Družstva v závodní hře byla sedmičlenná, jinak se mohl počet měnit dle velikosti hřiště. S míčem se nesmělo dělat více než tři kroky, byla zakázaná hra pěstí apod. Tento omezený pohyb hráčů po hřišti byl originalitou ve všech světových hrách.

Křištof byl nejen tvůrcem pravidel házené, která umožňovala soutěžení. Byl také trenérem házené a jejím vášnivým propagátorem a organizátorem. Zakládal kroužky a vydal její pravidla tiskem. Ta pak zaslal do Švýcarska, kde byla 26. února 1908 v ženevském časopise psaným esperantem otištěna pod názvem *Nová míčová hra*. S vysokoškoláky nacvičoval a hrával tuto hru s velkou oblibou. I tento fakt měl velký význam na její rozšíření. Házenou také nacvičoval v kurzech učitelů a profesorů. V roce 1908 založil ústředí házené u nás, které nazval Svazová komise kroužků házené v Praze. První zápas podle takto upravených pravidel byl sehrán 28. března 1908 mezi studenty Strakovy akademie v Praze.

Házená se začala hrát i na jiných částech našeho území. Začala se šířit do nejrozsáhlejších míst Čech a Moravy, a to i přes nečekané úmrtí tehdy velmi mladého Křištofa, jenž zemřel ve věku 28 let. Házená již ale měla pevný základ a poměrně širokou základnu, proto se vyhnula zániknutí.

V roce 1911 ji Český olympijský výbor zařadil do svých sportovních slavností, které se konaly na Letné, a o rok později byla zařazena i do programu VI. všesokolského sletu.

Období první světové války poněkud zastavilo vývoj české házené, avšak udržela se hlavně ve formách školního tělocviku. V roce 1918 vydal Jaroslav Trantina (1891-1954) opravená pravidla a zároveň se na několik let stal vůdčí organizátorskou osobností. O rok později byla u nás tato pravidla, které Trantina sám vydal, prohlášena za oficiální.

22. února 1920 byl založen Československý svaz házené a ženských sportů (ČSHŽS). Následující rok se pak konalo první oficiální mistrovství ČSR v české házené žen a v roce 1923 i mužské.

Počátkem 20. let 20. století měla česká házená také mezinárodní úspěchy. V Paříži byla za účasti pana Trantiny na ustanovení Mezinárodní federace ženských sportů (FSFI) uznána česká pravidla jako oficiální. Česká házená se tak šířila na Slovensko, Ukrajinu, do Jugoslávie, Polska, ale také na západ do Francie, Rakouska, Švýcarska a Německa. Tento rozmach byl však záhy zastaven silným konkurentem – německým handballem.

Doma prožívala česká házená krizi, která trvala přibližně deset let (1927-1937). Jednou z vážných příčin byla organizační roztržičnost československé tělovýchovy a sportu. Za okupace Československa fašistickým Německem se česká házená stala jedním ze symbolů českého vlastenectví. Československý svaz házené (ČSSH) byl nucen změnit v roce 1939 své pojmenování na Český svaz házené (ČSH). Jeho členská základna se rychle rozšiřovala, také zásluhou přílivu hráčů ze zrušených sokolských a dělnických tělovýchovných organizací.

Po obnovení Československa ale nastal problém. Samotná česká házená prodělala bouřlivý vývoj, jenž jí chyběl mezinárodní styk, a tak postupně opouštěla své pozice na úkor mezinárodní házené o sedmi hráčích. Poslední pokus o uhájení převahy české házené nad mezinárodní byl roku 1951. Sloučením ústředí pro českou házenou a ústředí pro házenou o sedmi a jedenácti hráčích, nově vytvořená komise potlačovala administrativními zákroky rozvoj handballu a zejména házené. Koncem roku 1952 tak došlo k definitivní rozluce obou odvětví vytvořením Ústřední sekce české házené (v lednu 1971 název upraven podle rozhodnutí ÚV ČSTV na národní házená) a Ústřední sekce házené.

Národní házená sehrála však v historickém vývoji československé tělovýchovy a házenkářského sportu významnou a neopomenutelnou úlohu. Měla totiž přímý podíl na dějinném vývoji i výsledcích házené ČSSR v padesátých letech, kdy se přecházelo z české na mezinárodní házenou. Měla vliv i na mnoho vyspělých hráčů a celých družstev, kteří podněcovali vývoj mezinárodní házené celkovou sportovní výkonností také novými technicko-taktickými prvky, jako například územní obrana, střelba vykláněčkou apod.

6.1.2 Vývoj handballu

Čtvrtým národem, který se podílel na vzniku házené, byli Němci. Než se dostali k vlastnímu pojetí házené o jedenácti hráčích nazývanou *Handball*, byli i tady jistí předchůdci handballu. Především to byl *Raffball* (malý plný míč), který se podobal dnešní zaháněné. Dále to byl *Korbball*, který byl pravděpodobně totéž, jako naše košová z té doby. Dochovaly se i jiné názvy: *Ballvertreiben*, *Balltreiben* či *Parteiball*, *Stoßball* (míč nebyl chytán a házen, nýbrž odbíjen), *Schleuderball* (používal míč s poutkem), *Grenzball* (velký plný míč).

Z těchto i jiných her v roce 1915 učitel Max Heiser (1879-1921) vytvořil *Torball*, který byl zpočátku ve dvou úpravách: Wiesbadener Torball (1908) a Pforzheimer Torball (1909). Hru hrávaly na počátku však výlučně ženy. Hřiště mělo rozměry obdélníku 20 x 40 m s obdélníkovými brankovišti. Zda měla na tuto německou hru vliv česká házená nebo dánský haandbold, není doposud jistě prokázáno, ale podobnost pravidel je přinejmenším velmi zajímavá. O dva roky později berlínský učitel tělocviku Carl Schelenz (1890-1956) Heiserovu hru dále rozvinul a zatraktivnil ji také pro chlapce a muže. Zmenšil míč, zavedl možnost tří kroků při uvolňování s míčem a boj o míč a také ji převedl na fotbalová hřiště. Po domluvě s Heiserem byla tato hra nazvána jednoduše *Handball*. Heiser vydal pravidla 29. října 1917 v Berlíně. První zápas byl pak sehrán 2. prosince 1917. První mezistátní utkání se tak odehrálo 13. září 1925 v Německu ve městě Halle an der Saale, kde se střetla národní mužstva Německa a Rakouska (3:6).

Základ nadnárodního řízení handballu byl spojen s vývojem mezinárodních organizací. V roce 1926 na VIII. kongresu mezinárodní amatérské atletické federace (IAAF) byla v Haagu utvořena komise, která o rok později v Amsterdamu přijala opatření, a míčové hry byly rozděleny na tři skupiny: handball, courtball a basketball. Za oficiální pravidla prvně jmenované skupiny byla uznána pravidla německého handballu o jedenácti hráčích, čímž přišla naše národní házená o významnou možnost národní patronace.

Při olympijských hrách v Amsterdamu 1928 se příznivci míčových her odtrhli od IAAF a na kongresu ustavili Mezinárodní amatérskou handballovou federaci (IAHF), jejíž prezidentem a sekretářem se stali Němci. Ještě koncem roku 1928 byla IAHF vydána oficiální pravidla pro handball v němčině, angličtině a francouzštině.

V roce 1931 vyslovil mezinárodní olympijský výbor (IOC) souhlas se zanesením handballu, basketballu a courtballu do programu LOH v Los Angeles 1932, kde se však kvůli ekonomickým potížím turnaj neuskutečnil. To se podařilo až v Berlíně na LOH v roce 1936, kterých se již zúčastnilo šest mužstev.

Druhá světová válka pak znemožnila konání turnaje na LOH v Tokiu 1940. Zájem o handball postupně opadal jak přirozeně, tak administrativně. Dnes se udržuje pouze v Německu.

U nás se handball nikdy příliš neprosadil, když do roku 1945 ho hrávala československá německá menšina. Po únorovém převratu byl handball řízen Ústředím pro házenou o sedmi a jedenácti hráčích. Trvání handbalové historie v Československu se datuje jen do roku 1956, kdy byla naposledy vypsána celostátní soutěž. Vyslání našeho družstva do Moskvy při příležitosti světového festivalu pro mládež mělo solidární charakter, a stalo se tak naší poslední oficiální handballovou akcí.

Poslední mistrovství světa v handballu žen se konalo v roce 1960, mužů pak v roce 1966.

6.1.3 Vývoj házené

Za první formu házené je však bezesporu považována hra, kterou se svými žáky na ordrupském gymnáziu v Dánsku začal hrát učitel Holger Nielsen. Stalo se tak v roce 1898 a hra byla pojmenována *Haandbold*. Postupně se začala poměrně rychle rozšiřovat a už roku 1904 byl založen dánský Haandboldový svaz, který dále organizoval soutěže. Pravidla Haandboldu byla vydána knižně o dva roky později (Nielsen, 1906). Hřiště mělo rozměry 30 x 35 m, brankoviště mělo tvar obdélníku 5 x 7 m a rozměry branek byly stejné jako dnes, tedy 3 x 2 m. Hru hrálo sedm hráčů, pravidla byla velmi podobná dnešním. Dánové společně se Švédy dosáhli toho, že házená o sedmi hráčích byla prosazena jako mezinárodní hra se stejnými právy, jako měl *Handball* o jedenácti hráčích. Tento sport se hrával na fotbalovém hřišti a byl velmi populární v severských zemích.

Třetí zemí v pořadí po Dánsku a Čechách, kde samostatně vznikla házená, bylo Švédsko. Švédové si vytvořili házenou o sedmi hráčích, i když se dá předpokládat, že jako prvotní vzor jim posloužila házená jejich jihovýchodních dánských sousedů. Ve Švédsku tuto házenou nazvali *Handboll* a zpočátku byla jen hrou školní. První utkání se hrálo ve městě Karlskrona roku 1910 mezi námořními školami. Hrávali ji v halách a ve Švédsku se velmi rychle rozšířila. Vytvořili i vlastní školu házené a po mnoho let byli v házené vzorem.

Pro tuto hru byl klíčový rok 1934, kdy III. kongres kopané ve Stockholmu uznal skandinávská pravidla. Pod záštitou IAHF se pak 5. a 6. února 1938 v Berlíně konalo první mistrovství světa v házené mužů a zúčastnila se ho čtyři mužstva.

Všechny tyto předchozí skutečnosti nakonec vedly k rozvoji mezinárodní házené, která je rozšířena a známa po celém světě jako házená o 7 hráčích.

Druhým klíčovým mezníkem rozvoje házené se stal zakládající kongres Internationale Handball Federation v roce 1946 v Kodani. Sídlem IHF bylo až do roku 1950 Švédsko. Poté byl sekretariát IHF přemístěn do Basileje ve Švýcarsku, kde sídlí dodnes.

Německo bylo do IHF přijato až v roce 1950 a házená postupně nabývala čím dál tím progresivnějšího vývoje oproti původnímu německému handballu.

Mistrovství světa v házené se konala od konce padesátých let pro obě kategorie v tříletých cyklech. 1972 v Mnichově byla házená mužů poprvé na programu olympijských her, v roce 1976 se v kanadském Montrealu uskutečnil i první olympijský turnaj v házené žen.

První oficiální oddílové utkání v házené na českém území proběhlo 30. listopadu 1947 mezi ZJŠ Spartou Bratrství a Sokolem Úvaly. Iniciátorem utkání byl Jan Radotínský, který se s házenou seznámil v létě 1947 na vysokoškolském zájezdu do Francie. V dubnu 1948 byl ustaven Přípravný výbor pro mezinárodní házenou a následně vzniklo při ČOS Ústředí pro házenou o sedmi a jedenácti hráčích. O dva roky později se uskutečnila první mistrovská soutěž mezinárodní házené mužů i žen. Poté bylo však zakázáno hrát házenou v letních měsících, měla být pouze jako doplňkový halový sport hraný především v zimě.

V následujících letech pak měla v Československu mezinárodní házená nerušený vývoj, což přispělo k tomu, že jsme v padesátých a šedesátých letech patřili mezi absolutní světovou špičku. Na klubové úrovni dokázalo mužstvo Dukly Praha třikrát zvítězit v Poháru mistrů evropských zemí (PMEZ) v letech 1957, 1963 a 1984.

Roku 1964 se konalo v Praze mistrovství světa mužů a zároveň první odborné světové sympozium trenérů. V roce 1967 se stalo naše národní mužstvo mužů mistry světa v házené na turnaji ve Švédsku. O rok později vzniknul Český svaz házené (ČSH) a našich východních sousedů také Slovenský zväz hádzanej (SZH). Obě tyto organizace byly zastřešeny Československým svazem házené (ČSSH).

V roce 1976 se v chebské hale uskutečnila nevídaná událost. Jen málo kdo toho roku mohl tušit, že právě v tento moment se začnou psát dějiny jednoho z nejtradičnějších a nejvyhlášenějších mezinárodních turnajů v házené vůbec. [PÁTKOVÁ, 2010]. A o čtyři roky později se Československo stalo dějištěm mistrovství světa žen. V té době se u nás mezinárodní házená řadila v oblíbenosti na osmé místo mezi sportovními odvětvími.

Po listopadu 1989 došlo k vytvoření Československé konfederace sportovních a tělovýchovných svazů (ČSKSTS) a ČSSH se stal jejím členem.

V roce 1990 jsme organizovali MS mužů a také se značně podíleli na vzniku Evropské házenkářské federace (European Handball Federation – EHF).

Po rozdělení Československa a vzniku České republiky je ČSH sdružený v Českém svazu tělesné výchovy (ČSTV). Řídí oblast mezinárodního styku a samostatnou českou reprezentaci.

6.1.4 Vývoj miniházené a plážové házené

Ústřední hnací silou rozvoje nové větve již zavedeného sportovního odvětví je touha být lepším než druhý a snaha vyniknout co nejvíce zdokonalením svého výkonu. Šedesátá léta 20. století byla příznivá ve Španělsku, kde se poprvé objevila pravidla *miniházené*, konkrétně v roce 1967. Šlo o poutavou propagační brožurku s obrazovým i textovým zpracováním, podobný komiksům, určený přímo dětem. Jednalo se o část dlouhodobě orientované rozvojové koncepce Španělů.

Miniházená je určena pro šesti až desetileté děti při počtu čtyřech hráčů do pole a jednoho brankáře. Liší se jak v počtu hráčů, tak ve velikosti branky, rozměrech brankoviště, v rozměru míče, přičemž všechny rozměry se zmenšují.

V rakouské koncepci využívají školního tělocviku a zařízení tělocvičen. Místní organizují turnaje v tzv. *Mattenhandballu*, což je házená na žíněnce opřené o stěnu a čára brankoviště je vedena rovnoběžně s brankovou čarou, vzdálenou asi 5 m. Útok nesmí být zakončen, pokud každý hráč neobdržel alespoň jednu přihrávku.

Roku 1996 se miniházená objevuje v konceptech IHF a EHF. Její rozhodování je stále však ponecháváno na národních svazech, protože nejsou pořádány žádné mezinárodní soutěže.

Plážová házená nebo-li beach handball, se objevila začátkem 90. let minulého století. Ve známých italských letoviscích lákala početné publikum a také přízeň sponzorů. První Češi se s ní seznámili v létě 1993.

Zájem rychle vzrůstá nejen u nás, kde se první turnaj pokusil zorganizovat roku 1997 oddíl z Králova Pole. O rok později bylo připraveno první národní mistrovství. Ve statutech IHF a EHF je již od roku 1996, se snahou organizovat vrcholné mezinárodní turnaje.

První kontinentální mistrovství se konalo počátkem roku 1998 v brazilském Rio de Janeiru na známé pláži Copacabana za účasti šesti mužských národních celků.

Téhož roku se konal první otevřený turnaj pod záštitou EHF v Portugalsku. Sport byl zařazen do programu světových her, které se konaly v Japonsku na počátku milénia.

Pravidla pro plážovou házenou byla schvalována Radou IHF naposledy v březnu 1998. [TÁBORSKÝ, 2009]

7 PRAKTICKÁ ČÁST

7.1 *OBEČNÁ HISTORIE VZNIKU HÁZENÉ V PLZNI*

První, kdo začal hrát českou házenou, byly ženy na Letné, v SK Smíchov a Viktorii. Zakrátko ji hráli i muži a dorostenci v sokolských jednotách i DTJ, ale i v SK Smíchov, SK Doudlevice a AFK Stráž bezpečnosti a skautském oddílu v Doubravce. Již v roce 1920 v devítkách se hrálo o přebor Plzeňské župy a vítězem se stalo družstvo mužů Sokola Plzeň V, kde pracoval obětavý propagátor této hry V. Zítek. Slavnou tradici západočeské házené založili dorostenci Sokola Plzeň I, zakrátko však z finančních důvodů přešli do SK Smíchov. Záslouhou funkcionářů tohoto klubu byla v roce 1924 založena Západočeská župa házené. Současně na ustavující schůzi složili zkoušky rozhodčích Kalvoda, Kestler, Zítek, Hrbek a Jonák. Tento rok znamenal nástup k dalšímu rozvoji národní házené v Plzni.

První mistrovské utkání v ženské házené se uskutečnilo 17. května 1925 mezi SSŽ Plzeň a Olympií Nýřany. Na mnohé oddíly dolehly finanční těžkosti, ale přesto se házená rozvíjela dál, i když za svízelných poměrů. Ve městě se chodilo k utkáním pěšky, mimo Plzeň se jezdilo na kolech a nebylo zvláštností, že na jednom kole se přepravovali i dva hráči. Házená prostě v Plzni a okolí zakořenila a hlavně ji rozšiřovali doudlevečtí sportovci, i když nebyli mezi prvními, kteří s ní začali. Jejich vynikající devítka hrála ve složení: A. Frank, A. Šlajs, V. Žorna, Z. Frank, S. Vávra, V. Maršálek, E. Nedvěd, V. Hruška a J. Šnajdr. Do SK Doudlevice přestoupili i hráči tamního Sokola, protože neměli kde hrát.

Slavná léta plzeňské národní házené začala kolem 30. let 20. století, kdy se na břehu řeky Radbuzy vytvořil klub LK Ikar Plzeň. Přestoupili do něj všichni doudlevečtí házenkáři a vytvořili kádr, který byl později nejsilnějším mužstvem v širokém okolí. „Ikaráci“ jak se jim všeobecně říkalo, získali osmkrát za sebou přebor župy a šestkrát se stali mistry republiky.

Ve stejném rajónu, kolem řeky Radbuzy, vznikl později další vynikající klub – TPK Star, kam byli házenkáři vytlačeni volejbalem ze cvičiště „pětky“ – tedy Sokolu Plzeň V. Ti opanovali mistrovství republiky v letech 1936, 1937 a 1940. K nejlepším v župě se řadili i hráči DTJ Doudlevice (1930 přeborníkem ČOS) nebo Sokola Božkov a DTJ

Božkov. Největší rozmach národní házené byl před 2. světovou válkou, kdy se snad hrála v každé obci. Dokonce i ve slavném pětatřicátém pěším pluku v Plzni. Za války nebyly mezinárodní styky, největšími událostmi byly zápasy Čech proti Moravě. V roce 1942 v Praze vyhrály Čechy, v dalším zápase Morava a rok déle na Moravě opět domácí. V roce 1944 se hrálo v Plzni před návštěvou neuvěřitelných 6000 diváků a zvítězil český výběr. Za rok v Praze skončil zápas smířčí remízou.

Po válce a nástupu komunistů k moci začala mezinárodní házená být populárnější než ta národní. Od roku 1953 jsme tak měli u nás dvě soutěže: v české házené a házené (handballu – mezinárodní).

7.2 *HISTORIE ODDÍLU TJ SOKOL BOLEVEC*

Sokol v Bolevci byl založen v roce 1912 a po 1. světové válce se rozrostl, když byl zakoupen pozemek, postaven pavilon, šatny a byt pro sokolníka. Projekt vypracoval arch. Mašek, slavnostní otevření se uskutečnilo v roce 1928. Později bylo přikoupeno letní cvičiště a ustaveno mnoho odborů, z nichž měla jednota finanční příspěvky. Byly zřízeny sportovní oddíly – národní házené, odbíjené, košíkové a jiné. Po 2. světové válce byl zvolen do čela organizace Václav Bernášek a všechny oddíly, včetně národní házené, hned začaly být aktivní. Rok 1948 přivedl do jednoty mnoho mládeže.

Oddíl mezinárodní házené byl založen ve čtvrtek 24. června 1965 a předsedou zvolen Blažej Dostal st. Družstvo mužů bylo zařazeno přímo do krajského přeboru s ohledem na evidentní kvality hráčů. Základ nového družstva se utvořil z hráčů Dostal ml., Jankovec, Holub, M. Škarda, Hajšman, Císař, Kabát, Weinlich, Kopecký, Zíb, David, Lenk a později Uhlář. Hrajícím trenérem, příchozím z Lokomotivy Plzeň se stal Miroslav Mařík, který musel nově vytvořený kolektiv naučit novým pravidlům hry a vtisknout mu systém a taktiku, a to vše doslova „za pochodu“. Začátky byly velmi těžké i z pohledu materiálních podmínek, nebyly totiž dresy a míče, branky se musely zhotovit svépomocí, ale chuť a nadšení každého člena oddílu všechno překlenuly. Ve své první sezoně 1965/1966 oddíl zvítězil v krajském přeboru, a zajistil si tak pro následující ročník účast ve 2. lize. Posílit mužstvo přišli tak Břetislav Uhlář z hostování ze Škody Plzeň, Otomar Vlk z oddílu české házené a Evžen Kopta a František Egermaier z vojny, kam

naopak odešel Pavel Zíb. Jedním ze zpestření první sezony ve vyšší soutěži bylo přizvání Dukly Praha k přátelskému zápasu. Ten ale skončil pro Bolevecké poněkud krutě, a to výhrou Dukly v poměru 13:36. V této sezoně se umístil nováček z Bolevce na překvapivě dobrém 4. místě. Sérii tehdejších úspěchů lze hledat v poctivosti přípravy, v dobrém vedení a stále se lepším řízení. Zároveň dokázal oddíl navázat mezinárodními přípravnými a přátelskými zápasy zahraniční kontakty.

Později však příjmy ze vstupného, i když na mistrovská utkání chodilo poměrně hodně diváků, nestačily na krytí vysokých nákladů provozu oddílu. Proto oddíl přistoupil k pořádání společenských plesů, jejichž výtěžek byl použit pro krytí části nákladů. Tato situace byla příležitostí sejít se v celém kolektivu s manželkami, příslušníky jiných oddílů jednoty, ale i s příznivci a jinými hráči. Tyto společenské akce utužovaly kolektiv i po jiných stránkách. Je na místě připomenout, že tradice a základ popularity slavných „boleveckých bálů“, jako například Václavská, Mikulášská, Mikulášská dětská zábava, či Společenský ples, byla položena v dobách slávy české házené a nezměrné obětavosti a stovek hodin práce tehdejších funkcionářů české házené.

První zahraniční zájezd se konal po skončení soutěžního ročníku 1966/1967 na pozvání belgického sportovního klubu Progréz Seraing a spolu Bolevcem ho absolvovaly i hráčky TJ Prazdroj Plzeň, účastnice 2. ligy žen. 28. června 1967 tak družstva vyjela do NSR, aby tam sehráli muži zajímavé utkání na hřišti TV 04 Dirmingen v házené o jedenácti hráčích, která zde byla velmi oblíbená, a podlehli těsně 19:16. Po krátkém pobytu v NSR vyrazili do belgického Lutychu, respektive jeho předměstí Liège, město belgického mistra 1967 – Progréz Seraing. Po vítězství nad holandským účastníkem zvítězil Bolevec i nad SDL Düsseldorf po sedmimetrových hodech a postoupil tak do finále turnaje, kde se mužstvo utkalo s místními borci. Po heroickém výkonu zvítězilo 18:25, a stalo se tak vítězem a zároveň překvapením turnaje. Přes Belgii a Holandsko se během dvou dnů vrátilo zpátky do NSR, kde ve Velberts sehráli Bolevečtí přátelské utkání, opět vítězně a to byl zároveň poslední zápas zájezdu. Stojí za připomenutí, že k zahraničním zájezdům docházelo i později a mužstvo si vždy přivezlo s sebou určité vybavení. Jednou to byly kvalitní dresy, jindy míče, síť na branky, které sloužily díky své kvalitě řadu dalších let.

Další sezonu tak Bolevečtí strávili ve 2. lize a postupně zjišťovali, že kádr mužstva na vyšší než druholigovou soutěž nemá odpovídající výkonnost, na všech postech. Dokázali sice porazit soupeře, kteří postoupili do nejvyšší soutěže, jako Sparta Praha nebo Dukla Cheb, ale zároveň dokázali prohrát i s podstatně slabším soupeřem. Bylo tak zřejmé, že na postup do naší nejvyšší soutěže družstvo nemá dostatečně kvalitní a široký hráčský kádr. Sezona proto nepřinesla nic pozoruhodného, i když na všechny sportovce měl negativní vliv srpen roku 1968 a soutěže byly na 3 týdny přerušeny. V přestávce mezi podzimní a jarní částí se konal již čtvrtý zájezd do zahraničí v NSR. Družstvo z 11 zápasů devětkrát vyhrálo. Výborné výsledky z turnaje se bohužel neprojevíly v sezoně samotné a po jarní části se Bolevečtí umístili na celkovém 5. místě.

Nový ročník 2. ligové soutěže 1969/1970 se zapsal do historie jako jeden z nejméně úspěšných v historii oddílu. Po podzimní části se Bolevec se ztrátou pouhých dvou bodů na pražskou Spartu umístil na druhé příčce. Po jarních bojích, kdy dokázali Bolevečtí přivést body z Mostu, Litoměřic a Chebu, a také uhájit domácí hřiště, obhájili tak své postavení na druhém místě v soutěži. Přesto všechno měl však oddíl i řadu těžkostí, hlavně finančního rázu. Náklady na udržení čtyř družstev v soutěžích se neustále zvyšovaly a jednota byla tak nucena pořádat více společenských akcí, jež představovaly jediný zdroj příjmu oddílu. V této době se již projednávala rekonstrukce sokolské budovy, restaurace, sociálního vybavení a sálu. Rovněž se začalo uvažovat o realizaci výstavby tribuny a nového hřiště na házenou. Tyto plány měly být v souvislosti se zamýšlenou výstavbou sídliště na Severním předměstí v těsné blízkosti sokolského hřiště.

Obrázek 1: Sestava mužstva Sokola Bolevec 1969/1970; stojící zleva E. Kopta, B. Dostal ml., B. Hegner, P. Zíb, M. Holub, K. Pivoňka, B. Dostal st. a dřepící zleva O. Vlk, J. Císař, L. Weinlich, J. Homolka, M. Mařík, B. Uhlář

V roce 1970 měl oddíl házené již čtyři družstva. „A“ muže hrající 2. ligu vedl Bl. Dostal st. a trénoval je M. Mařík ve složení Vlk, Pivoňka, Mařík, Holub, Weinlich, Dostal ml., Kopta, Uhlář, Egermaier, Homolka, Císař. „B“ muži hráli oblastní přebor pod trenérem Krocem st. a vedoucím družstva byl M. Škarda. Hráči pak Protivínský, Kroc ml., David, Kopecký, Auer, Drnec, Lexa, Nykles, Lenk, Rožánek, Svítek, Dostal P. Družstvo staršího dorostu měl na starosti V. Klement a mezi jeho hráče patřili Pešek, Mencl, M. Kraft, Baumruk, Martínek, Hejl, Sazama, Kroc. Vedoucím družstva žáků byl J. Lang a trenérem B. Uhlář. Hráči pak byli Lang, Kořínek, M. Majer, Těťál, P. Kraft, Hachovský, Šimánek, M. Pytlík, K. Majer, Škarda.

Na tomto místě provedeme malé chronologické představení situace mládeže v boleveckém oddílu. V roce 1966 byl proveden nábor žáků. I přes počáteční neúspěch, kdy žáčci prohrávali rozdílem až 20-30 branek, nepřestávali trenéři Uhlář, Klement a později J. Lang ve tvrdé práci. Tendence v jednotlivých zápasech sezon byla vzestupná, a proto když v roce 1971 tito žáci přešli do dorostenecké kategorie, doplnění o několik hráčů, vyhrává družstvo okresní přebor a stává se účastníkem kvalifikace o dorosteneckou ligu. Po dvou vzájemných zápasech s Mariánskými Lázněmi však Bolevec těsně nepostupuje. Tento neúspěch byl ovšem vykoupen o rok později, kdy družstvo suverénně vyhrává krajský přebor a postupuje přímo do dorostenecké ligy. Po dva roky bojovali bolevečtí mladíci o přední příčky soutěže s družstvy Lovosic a Škody Plzeň. V těchto letech jsou také k reprezentaci kraje v zahraničí vybráni i někteří hráči – Ivo Těťál, Jarda Lang, Petr Kraft a Míla Majer, což svědčí o tehdejší kvalitě dorostu v Sokole Bolevec. V roce 1975 opouští družstvo většina hráčů na základní vojenskou službu, kde jich převážná část startuje ve vojenských Duklách (Písek, Cheb, Vimperk, Stará Boleslav). I přes doplnění družstva mladými hráči se nepodařilo navázat na předchozí úspěchy, a tak se v následující sezoně ukázalo, že udržet se v lize je nad síly mužstva. Družstvo dorostu tak po třech letech sestoupilo zpět do krajského přeboru, kde setrvalo po dlouhých jedenáct let. Kvůli této pauze přišli muži o možnost doplnit kádr zdatnými odchovanci z vlastní líhně.

V dalších letech zůstávala družstva ve stejných soutěžích. Poté 19. dubna 1972 přešlo z TJ ČSAD Plzeň pod oddíl Bolevce družstvo žen a bylo zařazeno do divize. Také vznikla družstva mladších žáků s trenérem M. Hyťhou a družstvo dorostenek. Bolevečtí funkcionáři se pustili do realizace projektu, který byl ve své době ojedinělý. Do výstavby

tribuny a položení japexového povrchu na vyasfaltované hřiště, vše v akci „Z“. Rozsáhlou investiční práci ve výši 2,5 milionu Kčs, řídil Milan Škarda s pomocí svého otce Vojtěcha. Zde se všichni členové jednoty dobrovolnými hodinami podíleli na výstavbě areálu.

Roku 1973 byl Bolevec vyznamenán titulem Vzorný oddíl I. stupně. Dorostenci zvítězili v kvalifikaci o postup do dorostenecké ligy, kde následně obsadili 3. místo. O rok později postoupily ženy do 2. ligy, muži, oslabení některými odchody, skončili na 9. místě. V roce 1975 dochází k úplné reorganizaci soutěží v házené z důvodu nutnosti snížení finančních nákladů. Téměř všechna družstva byla nucena sestoupit o soutěž níž. V říjnu pak byla kolaudována nová tribuna pro 700 diváků a v jejím vnitřku byly otevřeny šatny, sociální zařízení, ubytovny, sauna a denní bar. V letech 1976 – 1979 pokračovaly dokončovací práce na areálu, bylo instalováno osvětlení, elektronický ukazatel skóre, otevřena nová klubovna oddílu. Sportovní výsledky byly ale vzhledem k pracovnímu vytížení špatné, a tak roku 1977 bylo zrušeno družstvo žen a dorostenek. V následujících letech byl několikrát opravován japexový povrch, až bylo později definitivně rozhodnuto, že je pro venkovní poměry zcela nevyhovující (neustále se odlepoval). Oddíl si uvědomil, že potřebuje získávat nové členy, především ty nejmenší, a tak byla ustavena družstva starších a mladších žáků. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, UHLÁŘ, 18.3. 2011]

Obrázek 2: Nová tribuna a hřiště s japexovým povrchem

Obrázek 3: B. Uhlář pracuje na hřišti

V roce 1980 proběhla v Bolevci na novém areálu také obvodní spartakiáda, která se řadila k nejzdařilejším v okrese. Mnoho změn proběhlo také ve vedení oddílu. Pro nemoc odešel dlouholetý člen Vojtěch Škarda, na jehož počest byl později pořádán Memoriál. „A“ mužstvo vedl B. Uhlář, M. Holub dorostence, Šlauf s Vlkem starší žáky a J. Lang a Fr. Kepka mladší žáky. Oddíl získal v tomto roce téměř osm desítek nových žáků. Následující rok se však z důvodu malého počtu hráčů rozpadli dorostenci, a tak oddíl začal klást důraz na náborové akce na boleveckých školách. Mládeže se však hlásilo tolik, že musela být zavedena kategorie přípravy. Řada změn probíhala i na trenérských postech, mimo jiné muže „A“ převzal bývalý vynikající hráč M. Holub. Rovněž byl renovován objekt místní Sokolovny a jeho nástavbou vznikla ubytovna a nové restaurace. Sportovní výsledky roku 1981 nebyly příliš dobré - první družstvo mužů se s obtížemi udrželo v krajském přeboru. Po tomto soutěžním ročníku ukončil svoji činnost u „A“ mužstva trenér a funkcionář M. Mařík.

V letech 1982 – 1985 přibývalo mládeže, avšak povrch hřiště se neustále zhoršoval. Bylo tak rozhodnuto, že celá plocha bude vyasfaltována. Postupně ubývalo práce na areálu, a tím zbýval prostor na tréninky a základna se rozšiřovala. Mládež tak dosahovala úspěšných výsledků a byla příslibem do budoucna. V červnu 1984 proběhl v Bolevci zdařile organizovaný přebor ČSR starších žáků. Další rok, kromě oslav 20. výročí trvání oddílu házené, družstvo „A“ mužů pod vedením trenérů M. Holuba a Fr. Egermaiera bohužel neprošlo přes kvalifikaci do 2. národní ligy. Tento rok také odešel do důchodu zakládající člen oddílu pan Blažej Dostal st.

Obrázek 4: Dorostenec R. Matoušík překonává obranu soupeře

V následujících letech se oddíl věnuje intenzivně práci s mládeží, jsou změněny především metodické postupy při trénincích. Jezdí se hlavně na silně obsazené turnaje. Muži po neúspěšné kvalifikaci přechází na systém tří tréninkových jednotek týdně po 1,5 hod. Tomuto napomohlo i otevření nové haly na Prokopávce v roce 1988, i když je rozměrově menší než házenkářské hřiště. Mladší dorostenci vybojovali postup do ligy mladšího dorostu.

Roky 1988 – 1990 nebyly pro „A“ mužstvo nijak úspěšné. Družstvo se pohybovalo v krajském přeboru pod trenéry Z. Vondráčkem a později Z. Černým. To starší dorostenci postoupili na dvakrát do 2. ligy staršího dorostu a od podzimu 1989 je převzal trenér Fr. Egermaier. Zúčastnilo se také turnaje v Nabburgu v NSR, který vyhrálo a dokázalo, že bolevecká házená má svou kvalitu, což potvrzovala i následná vítězství nad Škodou Plzeň v dorostenecké kategorii. Dobrých výsledků dosahovali žáci pod vedením trenéra A. Víta a bojovali o přední místa v kraji.

Obrázek 6: Družstvo starších žáků 1994, druzí na přeboru republiky; stojící zleva B. Uhlář, I. Lišková, J. Volánek, S. Trš, M. Uhlář, M. Platzer, J. Otto, neznámý hráč, M. Liška, F. Liška, v podřepu P. Valenta, K. Pivoňka, M. Končel, P. Ilnický, M. Gracík, V. Náhlík, T. Skočil

Po revoluci vybojovali Bolevečtí účast ve 2. národní lize, ale v roce 1993 se po rozpadu federace musely znovu reorganizovat soutěže. I po této změně zůstal Bolevec v soutěži, která nesla název 2. liga. Hrál ji postupně pod trenéry Černým, Heřmanem, Škvařilem a Zemanem až do sezony 1996/1997, kdy sestoupili do 3. ligy. Postupně byl třetiligový kádr doplňován hráči z dorosteneckých kategorií a soutěž si zahráli J. Půta, J. Bartoníček nebo později M. Končal, L. Matouš. Ve třetí lize strávil Bolevec celkem šest sezon.

Od sezony 2000/2001 doplnili první mužstvo Bolevce hráči M. Liška, M. Končel, O. Rubáš, M. Uhlář, V. Náhlík, T. Skočil a další. Spolu se stávajícími hráči Končalem, Duffkem, Králem, Matoušem tak vytvořili mužstva „A“ a „B“, kdy trenérem mužů byl Černý a jejich rezervy, kterou si přivedl z dorostu, trenér Zeman. V této sezoně se příchodem dorostenců vytvořil „B“ tým a hrál nejnižší soutěž – divizi. „A“ mužstvo hrálo 3. ligu. Postupem jedné sezony vytáhli dorostenci svými výkony družstvo na první místo divize a usilovali o postup. Po sezoně, se většina z nich vyrovnala svými výkony hráčů áčka a pro nový soutěžní ročník se s nimi spojili. V tomto období trénovali mužstvo Moulis ml., Černý až jako hlavní trenér zůstal Václav Zeman.

Další soutěžní ročník se nesl v duchu tuhých bojů o první příčky třetiligové tabulky. V soutěži se totiž sešli velcí plzeňští rivalové - Lokomotiva, Košutka a právě Bolevec. Tabulka byla od prvních zápasů nesmírně vyrovnaná. Bolevec dokázal zvítězit jak na Lokomotivě, tak na Košutce a umístil se po podzimní části na prvním místě tabulky. S napětím se tedy očekávalo na jaro, kde by mohli v Bolevci oslavit postup do druhé ligy. Pak přijel na Sokolovnu hrát pronásledovatel z Lokomotivy. Na tento zápas byla tribuna zaplněná více než obvykle. Derby si nenechalo ujít přes 500 diváků, což byla vskutku bouřlivá atmosféra. Zápas byl doopravdy vyrovnaný, ale na jeho konci stanuli vítězně hosté v zelenočerném. Vyhráli o dvě branky a dostali se spolu s Bolevcem do čela tabulky a rovněž jim vrátili půl roku starou porážku z jejich hřiště. Bohužel pro Bolevec už soupeř z Lokomotivy v dalších zápasech neprohrál, na rozdíl od svěřenců trenéra Zemana. Prohráli totiž v jednom z posledních zápasů sezony na hřišti Šťáhlav a připravili se tak o možnost postoupit do druhé ligy, kam nakonec postoupila Lokomotiva.

V sezoně 2002/2003 měli být hlavními soupeři Bolevce Sokol Košutka a mužstvo ze Sezimovo Ústí. Bolevečtí si ale udrželi svoji výkonnost z minulého ročníku a pohlídali si své pronásledovatele. V končné tabulce na jaře 2003 se umístil Bolevec na prvním místě, druhou příčku si udrželo Sezimovo Ústí před dotírající Košutkou. Celek Bolevce tím pádem postoupil do druhé ligy. Následující ročník si vybojovanou 2. ligu zahrálo omlazené mužstvo Boleveckých, vedených trenérem Zemanem. Tuhle sezonu ještě dokončil Bolevec na 6. místě, pak ale nastaly potíže poněkud nesportovního charakteru. Navíc odešel z mužstva na Košutku jeden z nejlepších střelců M. Liška.

Obrázek 5:

Omlazené mužstvo Bolevce

Nový ročník 2004/2005 začal nejprve reorganizací všech soutěží a Bolevec spadl pod jihozápadní oblast 2. ligy. Pak se ale objevily další problémy. Celá jednota byla koupena společností Janák bros. spol. s r.o. a vznikly dohady o užívání sportovního areálu mezi novými vlastníky a jednotlivými oddíly. Nový majitel měl plány, ve kterých s házenou ani nepočítal. Hráči tak soutěž dohráli na 5. místě z dvanácti účastníků, což byl k vnitřní situaci jednoty dobrý výsledek. Od konce posledních zápasů již docházelo k jednáním vedením Košutky, aby mohlo dojít k přechodu většiny Boleveckých hráčů právě na Košutku. Tak se i stalo a tak celý oddíl házené pro následující sezonu pozbyl existence. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, M. LIŠKA, M. UHLÁŘ, 3.4. 2011]

Od sezony 2006/2007 hraje pod registrací původního Bolevce celek HC Bolevec M.A.T. Své domácí zápasy už ale nehrají na sokolovně, na původním hřišti, ale v nafukovací hale při bolevecké 18. ZŠ. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, ZEMAN, 31.3. 2011]

SHRNUTÍ

Tělovýchova se organizovaně začala dělat v Bolevci po roce 1912, kdy byl založen Sokol. Koncem dvacátých let byly dostavěny budovy sokolovny. V té době už se zde rozvíjela česká házená. Místní v této tradici pokračovali a vytvořili si k házené vztah. Když byl roku 1965 založen oddíl mezinárodní házené, přišel do Bolevce hráč a trenér v jedné osobě – Miroslav Mařík z Lokomotivy. On využil dokonale fyzických parametrů a velkého potenciálu místních hráčů a z krajského přeboru se během dvou sezon vypracovali do 2. ligy. Tam strávili dlouhou dobu, až do reorganizace soutěží v roce 1975. Během této doby také stihli poměrně často jezdit na zahraniční turnaje a dosahovat tam uspokojujících úspěchů. Bylo tedy vidět, že základy české házené se hodily i na mezinárodních kolbištích.

Mezitím si stihli členové jednoty postavit hodnotný areál, s tribunou a asfaltovými hřišti. Během doby výstavby ovšem nezbývalo tolik času na práci s mládeží, což se později projevilo, když první hráčská generace Bolevce odešla do sportovního důchodu a neměl ji kdo nahradit. Bohužel pro házenou to zapříčinilo desetiletou mezeru ve výchově vlastních hráčů. V sedmdesátých letech také přešlo pod Bolevec celé družstvo žen z oddílu ČSAD Plzeň, ale protože se potýkalo s malou kapacitou hráček, byl oddíl nucen družstvo žen a dorostenek zrušit. Postupně ale zase začal dělat náborů těch nejmenších, protože se v blízkosti areálu stavělo sídliště Severního předměstí.

V roce 1988 se kromě pokračující práce s mládeží otevírá možnost přípravy v zimě v hale, protože je k dispozici hala na Prokopávce. Dobrých výsledků dosahovali starší dorostenci, kteří si vybojovali 2. ligu staršího dorostu a ani žáci si nevedli v kraji špatně. Po pádu režimu měl Bolevec výkonnost, která stačila na udržení 2. národní ligy a po rozdělení federace a další reorganizaci zůstal hrát 2. ligu. Po sezoně 1996/1997 však sestoupili Bolevečtí do 3. ligy. Během následujících let se začali do kolektivu zapracovávat mladí hráči, z nichž někteří se prosadili i v prvním mužstvu. Trvalo jim šest sezon, než celek ustálil svoji formu a mohl postoupit, což se stalo v ročníku 2003/2004.

Následující sezonu koupila celou jednotu společnost Janák bros. spol. s.r.o. a veškerý zájem z její strany o házenou upadal. Soutěžní ročník Bolevečtí dohráli se ctí, ale pak se dohodli na přestupu celého mužstva do oddílu Košutky.

7.3 HISTORIE ODDÍLU TJ LOKOMOTIVA PLZEŇ

TJ Lokomotiva navazuje na dávnou tradici svého předchůdce - Tělocvičnou jednotu Plzeň V, která vznikla v září roku 1907. První světová válka cvičení přerušila, aby ve 20. letech minulého století jednota přešla do Klášterní ulice pod TJ Sokol Plzeň V, odtud také lidový výraz na „pětce“. TJ Lokomotiva samotná vznikla jako druhá největší jednota v Plzni hned po květnu 1945. Za pomoci pracovníků tehdejšího ředitelství Plzeňské dráhy byl ustanoven Tělovýchovný a sportovní klub železničářů, který měl zahrnovat tělovýchovu celého železničního uzlu v Plzni. Prvním předsedou se stal dílenský zaměstnanec Karel Kasl, náčelníkem mistr Josef Tříkač a sekretářem pomocný pracovník dráhy Karel Vendler. Kolem této trojice se soustředila většina aktivních sportovců, kteří vytvořili základ nově vzniklé závodní jednoty.

Na pokyn funkcionářů ONT byla v říjnu 1948 jednota přejmenována na Sokol ČSD Plzeň a fotbalové kluby byly zapojeny do závodních sokolských jednot. O dva roky později se do jednoty zapojili také házenkáři Staru a další sportovci. Jednota se tak rozrůstala a měla k dispozici prostory v Klášterní ulici, na Borech, na Boleveckém rybníku i na Úhlavě.

Na přelomu 50. a 60. minulého století započali na Lokomotivě novou éru národní házené. Měli družstva mužů, žen, dorostu a žáků. Roku 1960 přešlo do oddílu celé mužstvo Sokolu Radobyčice i s místem v soutěži krajského přeboru. O dva roky později se situace opakovala a do Lokomotivy přešla družstva mužů (2. liga) a žen (1. liga) ze Spartaku Plzeň. Celkem tak měl oddíl 7 družstev i s „béčky“ mužů a žen, ale nedosahovali svou úroveň kvalifikace na vyšší soutěže.

V polovině roku 1965 byl zrušen oddíl české házené a ke slovu přišla házená mezinárodní. Historie se opět opakovala. „B“ družstvo Spartaku Plzeň postoupilo do 1. ligy, ale protože už tam mělo své první mužstvo, přešlo i se získanou soutěží do Lokomotivy v čele se zasloužilým mistrem sportu Václavem Eretem. Jako trenéra se podařilo přivést Josefa Valdmána, taktéž ze Spartaku. V prvních domácích zápasech s Tatranem Trnavou a Duklou Praha přišlo pokaždé přes 1000 diváků. Podzimní část tohoto soutěžního ročníku však pro Lokomotivu skončila ziskem pouze devíti bodů a v jarní části se opravdu ukázalo, že na nejvyšší soutěž nemá mužstvo patřičnou výkonnost. Skončilo tak na jedenáctém místě, což znamenalo sestup o soutěž níže.

V následující sezoně byla situace ve 2. lize o to náročnější, že Lokomotivu opustil trenér Valdman a hráči Šnobl, Tucík a Mařík. Poslední jmenovaný odešel hrát a trénovat do Bolevce. Mužstvo tak bylo doplněno z vlastních řad Králem, Svidenským, Hojerem a Šaškem. Jako trenér působil Václav Eret, po jeho odchodu vedl družstvo Jiří Huml a později Petr Vurm. První mužstvo se různými odchody dále měnilo, vždy se ale hrála dobrá házená s dobrými výsledky, jak ve 2. lize, tak „B“ muži v krajském přeboru. Tři čtvrtiny roku pomáhal oddílu v trénování také Miloslav Moulis, který ale pak odešel trénovat do zahraničí. Na jeho místo nastoupil Jaroslav Karnold. Mezi významné předsedy oddílu patřil bezesporu Miroslav Hodina.

Oddíl házené se věnoval i mezinárodním kontaktům, od roku 1965 přivítal na svém hřišti na „pěťce“ postupně Francouze, Dány, západní Němce, Rakušany, a nejvíce pak soupeře z NDR. Lokomotiva se samozřejmě i sama vydávala na zahraniční turnajové pobyty. Dokázala získat pohár populárního Krola z turnaje ve Francii, kde slavila vítězství nejen nad francouzskými celky, ale i nad západoněmeckými a lucemburskými soupeři. Do Rakouska odcestovali k turnajům v Linzi, ve Schwatzu nebo v Innsbrucku. V západním Německu hrál oddíl v Dirmingenu, Neukirchenu, Pirmasens, Regensburgu, Zweibrückenu a dalších. Ve východním Německu byli dvakrát hosty ve Frankfurtu nad Odrou, kde se na hřišti potkali i s házenkáři SSSR a Jugoslávie. Zúčastnili se turnajů v Eisenhüttestadtu nebo Meiningenu. Lokomotiva byla přítomna oslav 750 let trvání obce lužických Srbů ve Schleife, kde mimo jiné porazila i Dynamo Berlín.

Méně úspěchů zaznamenal oddíl házené z Lokomotivy v družstvech mládeže. Existovaly situace, kdy stačil k postupu do 1. dorostenecké ligy pouhý jediný bod, ale nepodařilo se to. Žákovská družstva hrála se střídavými úspěchy, ale většinou jen získávala herní základy, aby je pak žáci uplatňovali a rozvíjeli v jiných oddílech. Neodradila je ani vysoká porážka v roce 1965 v Nezvěsticích, kde utrpěli prohru 42:2, a přesto byli později platnými členy mužstva dospělých. Ke zlomu došlo po reorganizaci soutěží v roce 1975, kdy do oddílu házené Lokomotivy přestoupilo celé dorostenecké družstvo Škody Plzeň a přineslo s sebou i nejvyšší soutěž 1. dorosteneckou ligu. Trenérem tohoto týmu byl Zdeněk Černý.

Stavba sportovní haly

Sotva se jednota po roce 1950 rozběhla a upevnila si sportovní činnost, připravovala se komise výstavby na velké akce. Touto akcí byla výstavba stadionu na kopanou. A už roku 1966 v září byl zahájen na stadionu pro 10 000 diváků první zápas.

Jakmile si všichni organizátoři a stovky dalších oddechli od stavby fotbalového stadionu, už se v hlavách projektantů rojily nové plány. Byla to myšlenka na postavení na postavení velkolepé sportovní haly s nejnovějšími parametry tak, aby vyhovovala všem sálovým sportům i z mezinárodního hlediska.

Na místě škvárového hřiště se za mrazu dosahujícího minus 20 stupňů začalo pracovat v prosinci 1969. K dispozici byl jeden bagr z Geoindustrie ve Stříbře a jeden automobil se sklápěčkou na odvoz zeminy. V jednotě vzniklo Hospodářské zařízení jako generální dodavatel stavby. Betonovou konstrukci dodal Armabeton Plzeň, dřevěnou pak podnik TESKO Praha. Dne 14. září 1971 čtrnáct metrů nad terénem vztyčili první dvojici obrovských dřevěných vazníků. Do příchodu zimy byl celý prostor zastřešen. Na montáž vnitřních stupňů hlediště se podílel další pražský podnik Armabeton 09.

Obrázek 7: Začátky stavby

Obrázek 8: Hala již se střechou

Významnou roli zde sehrálo opět velké úsilí a dobrovolná i placená brigádnická práce a ke slavnostnímu otevření nového stánku došlo 20. dubna 1974. Hrací plocha má rozměry 47 x 24,4 m. Dvě křídla jsou dlouhá 55 m a šířkou zaujímají 13 a 16 m. V každém z nich jsou dva suterény s kotelnou, vzduchotechnikou, sušárnou, prádelnou, dílnami, sklepy, sklady nábytku a náradí, posilovny a kanceláře, dvě rozcvičovny s plochou po 220 m². Hlavní hala má 1 160 m² a po obou dlouhých stranách jsou místa k sezení a stání s kapacitou 2 000 diváků. Náklad činil 17,4 milionu Kčs. Zakrátko se ukázalo, jak moc byla tato hala pro Plzeň prospěšná. Téměř ihned se do ní nastěhovali prvoligoví házenkáři Škody Plzeň, uskutečnila se mnohá mezinárodní utkání v házené, volejbalu a jiných sportech či se tu konala obvodní spartakiáda v roce 1975, nebo dokonce konference městského výboru KSČ. Hala se tak stala místem velkých slavnostních vystoupení v čele s plzeňským rodákem Karlem Gottem při vyprodaném hledišti.

Stavba provozní budovy TJ

Již v květnu roku 1974 začaly vznikat základy pro další velkou stavbu – provozní budovu TJ. Svými rozměry zaplnila čtvrtou stranu oválu sportovního stadionu. Po přepracovaném původním návrhu se dvěma podlažími byla postavena podlaží tři a do nich umístěny všechny tělovýchovné orgány v Plzni jako Městský výbor. Stovky zaplacených brigádníků se postaraly, že budova rychle nabyla finální podoby. Před dokončením byly zřízeny v levé části přízemí rehabilitační centrum pro celou Jihozápadní dráhu. Na opačné straně přízemí byla pak vyvařovna s velkou jídelnou, kterou měl v provozu jeden z podniků ČSD – Traťová distance. V pravém křídle druhého podlaží byl umístěn sekretariát jednoty a vedení všech tělovýchovných zařízení Lokomotivy. Celé třetí podlaží patřilo orgánům ČSTV. Nechyběly kanceláře s vybavením, kuchyňky, WC, umývárny. Nad vším kromě uklízeček bdělo též bystré oko vedoucího tělovýchovných zařízení Josefa Šlehofera. Nová provozní budova byla otevřena za účasti všech představitelů v roce 30. výročí Vítězného února jako dar socialistické společnosti Československé tělovýchově. Vyžádala si přes dvacet osm tisíc brigádnických hodin.

Obrázek 9:

Nová budova TJ Lokomotiva

Družstvo mužů „A“ hrálo s úspěchem 10 let 2. ligu a po reorganizaci soutěží v roce 1975 vyhrálo hned v prvním ročníku krajskou soutěž. Získalo tak nárok bojovat o postup do 2. národní ligy. Bohužel postup se nekonal a v ročníku 1976/1977 zůstalo mužstvo hrát krajský přebor, a to ve složení: bratři Křížkové, dr. F. Čákora, bratři Šaškové, Svidenský, Valkony, Roj, Otec, Hojer, Pavlík a P. Hodina. Muži „B“ hráli krajský přebor druhé třídy, dorostenci „A“ dorosteneckou ligu, dorostenci „B“ krajský přebor a žáci městský přebor.

V polovině sedmdesátých let přichází do „A“ mužstva dvě výrazné osobnosti. Jsou jimi Pavel Hodina a Vojtěch Šik. Druhý jmenovaný se stal i dlouholetým nejlepším střelcem krajského přeboru. Bohužel pro Lokomotivu jí návrat do vyšších soutěží stále těsně unikal a neustále sbírala druhá či třetí místa. Nastala také změna na trenérském postu, když se mužstva ujal Vlastimil Hejman. „B“ mužstvo se stávalo tehdy téměř pravidelným vítězem Sdruženého oblastního přeboru, ale bez nároku na postup. V osmdesátých letech hraje „A“ mužstvo západočeskou divizi a je doplněno z dorostu hráči Břečkou, Bystřickým, Šedivcem, Wildtem, Lukášem, Ulčem, Sedláčkem a Karlem. Hrajícím trenérem byl Karel Svidenský. Postoupit však do 3. ligy je nad síly i tohoto družstva. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, ŠIK, 22.3. 2011]

Obrázek 10: Družstvo Lokomotivy 1981; stojící zleva O. Otec, F. Křížek, V. Šik, K. Svidenský, J. Bechný, v podřepu zleva M. Moulis ml., P. Hodina, I. Karel, V. Bystřický, J. Sedláček, E. Wildt

Roku 1984 položila Lokomotiva základní kámen v další mezinárodní spolupráci, když vycestovala na turnaj ve Francii. Tam se utkala s hostitelským CA Alençon a sehrála několik dobrých zápasů s celky druhé francouzské ligy jako například s ASPTT Metz. Toto vítězné tažení mělo i příslib do budoucna v podobě pokračující spolupráce.

Dalším zlomovým momentem na Lokomotivě byl v sezoně 1987/1988 přesun z tradičního hřiště na „pětce“ do areálu mateřské TJ. Již zmíněné přemístění se ale neobešlo bez potíží. Odešli totiž někteří hráči, jiní skončili a několikrát se měnili i trenéři. Po Svidenském, Černý, znovu Svidenský a nakonec František Zápal. To vše, a možná i pád režimu, zapříčinilo poněkud nestabilní výkonnost mužstva. První družstvo v této době posílili mladší hráči: Kopic, J. Černý, Beránek, Bičístě, Zápal, bratři Drožd'ové, Jůza, Jakeš, Říha a Drobil. Revoluce v roce 1989 se tak stává i jakýmsi symbolickým mezníkem historii oddílu házené TJ Lokomotivy Plzeň.

Mužstvo Lokomotivy hrálo západočeskou divizi už od 80. let, kdy už v ní měla „A“ tým hrající skupinu A i jeho rezervu ve skupině B, a to až do roku 1994. Pro další soutěžní ročník postoupilo první mužstvo do 3. ligy a tam bojovalo o dobré umístění dalších pět ročníků, kdy v sezoně 1998/1999 forma vygradovala, aby se Lokomotiva posunula o soutěž výš. Hlavními tahouny byli mladí hráči, oddíloví odchovanci, bratři Turečkové, Šik ml., Broško nebo i příchozí z jiných klubů (Klíma, Zeus, Větrovec, Hynek). V druhé lize působili 4 sezony s výjimkou jedné, kdy sestoupili zpět do třetí. Na všech těchto postupech se podíleli trenéři Miček, Egermaier, Hejcman. Ročníkem 2002/2003 ukončili své působení ve druhé lize, když tuto soutěž dokázali po jedné sezoně vyhrát.

Obrázek 11: Vojtěch Šik ml. (č. 14)

Obrázek 12: Střílející Filip Tureček

Mistrovství světa středních škol

V březnu 1998 se v Plzni uskutečnil světový turnaj středoškolských družstev v házené, který zorganizovala Asociace školních sportovních klubů ČR. Turnaj se odehrál v halách Lokomotivy, Slavie VŠ, ZČU a v Rokycanech. Českou házenou na něm po kvalifikaci reprezentovaly oddíly SOU č. 4 mezi chlapci a Gymnázium Olomouc mezi děvčaty. Soutěžili studenti, jejichž ročníky narození byly 1978 – 1982. Mužstvo chlapců vedené trenéry Fr. Egermaierem, R. Willem a Vl. Hejzmanem se probojovalo až do finále, kde nestačilo na vynikající mladíky ze slovinského Celje a nevrátilo mu ani porážku ze základní skupiny. Stejně tak děvčata si zahrála finálové utkání. Utkala se s celkem z turecké Ankary, ale ani ženský tým nedokázal zvítězit. Nadějně mladé hráče po skončení turnaje i s jejich vybojovanými stříbrnými medailemi přivítal na radnici tehdejší plzeňský primátor Zdeněk Prosek, aby jim osobně pogratuloval a poděkoval za reprezentaci města. Ve výběru mužstva byla už tehdy jména, která později figurovala v soutěžích mužů. Na šampionátu se představili brankáři Broško a Kapoun, spojky Jícha, Šimůnek, J. Lád, Karásek, Hynek a Nový, pivoti Soukup a Berger a křídla M. Lád, Liška, Mráz a Šimčík.

Obrázek 13: Mladí házenkáři u plzeňského primátora

V letech 2003 – 2005 se „A“ mužstvo umístilo v obou případech na posledním 7. místě naší druhé nejvyšší soutěže – 1. ligy. Avšak po skončení soutěží na jaře 2005 dostala Lokomotiva nabídku hrát po dlouhých letech nejvyšší soutěž. S pomocí města a sponzorů se tak do Plzně mohla vrátit extraligová házená a to od dob, kdy zkrachoval klub HSC Plzeň. Všichni z oddílu házené na Lokomotivě si byli vědomi, že je to výjimečná příležitost, a proto se rozhodli nabízenou šanci využít.

Ze zahraničního angažmá se vrátil odchovanec Lokomotivy Filip Tureček, aby navázal na svoji spolupráci s oddílem a také týmovým kolegou Lukášem Klímou. Přišli Václav Hajšman a z pražského Allrisku Jiří Kubec a Jiří Halčář. Byli doplněni o několik dorostenců (Zoubek, Kalaš, Klekner, Florian, později Tomáš Soukup) a s trenérskou dvojicí Milan Zeus, Vlastimil Hejzman vykročili do nové etapy oddílu s názvem extraliga házené. Cíl pro sezonu 2005/2006 byl vytyčen jasně – udržet nejvyšší soutěž házené v Plzni. Spolu s extraligou bylo oddílu házené přiděleno také Sportovní centrum mládeže (SCM), jehož jednou z podmínek byla návaznost na extraligu.

Po základní části ale skončilo „A“ mužstvo na sestupových příčkách a muselo hrát baráž o udržení, přesto své fanoušky a diváky neklamalo a se soupeři hrálo víceméně vyrovnané partie. Zápasem v Napajedlech házenkáři Lokomotivy definitivně zachránili svoji extraligovou příslušnost na nadcházejícím ročníku. Z týmu pak odešel Kubec, Halčář zpět do Prahy i Hajšman, který si našel zahraniční angažmá. Naopak do kolektivu přišel další odchovanec Lokomotivy Zdeněk Koranda z pražské Dukly, dále Robert Kotlaba z Jiskry Třeboň a Jiří Semerád z Lovosic. Navíc se do herní činnosti zapojili hráči z dorostu Petr Foltýn a Jiří Cvikl. V tomto ročníku Lokomotiva skončila na předposledním místě tabulky, ale před sestupem se znovu zachránila.

Následující sezona 2007/2008 začala velkými změnami. A to hlavně na trenérském postu. Ten posílila jedna z nejznámějších osobností plzeňské házené – bývalý reprezentační trenér Vladimír Haber, který navázal na práci svých předchůdců Zeuse a Hejmana. Trenér Haber s sebou přivedl další bývalé reprezentanty a plzeňské odchovance Martina Šetlíka a Adolfa Blechu, z Dukly Praha se vrátil Vojtěch Šik ml., a z dorosteneckých kategorií přišli juniorští reprezentanti Roman Bečvář ml., Petr Vinkelhöfer a ze Sparty Praha koupený Petr Linhart, čímž se celé mužstvo mělo posunout směrem nahoru v extraligové tabulce. Extraligová sezona byla tento ročník obohacena

i o zahraničního účastníka – slovenského mistra Tatran Prešov. Svěřenci trenéra Habera pracovali dobře a výsledkem byl i očekávaný postup v tabulce. Po polovině soutěže si „A“ mužstvo drželo 6. příčku, a proto se očekávaly tuhé boje i v jarní části. Lokomotiva v základní části tohoto ročníku skončila na 7. místě a závěrečných bojích o titul narazila na svého pražského rivala Duklu Praha. Série byla velmi vyrovnaná, když každý z týmů dokázal jednou zvítězit na palubovce soupeře. Série hraná na tři vítězná utkání se natáhla na pět zápasů, na jejichž konci zvítězil pražský celek.

V posledních třech letech se opět vyměnil kádr mužstva: odešli F. Tureček, L. Klíma, Z. Karásek, M. Klekner, Z. Koranda ml. (všichni do zahraničí), K. Houdek, M. Uhlář, J. Florian (TJ Košutka Plzeň), nebo ukončili sportovní kariéru (A. Blecha). Naopak soupiska se rozšířila příchodem některých dorostenců (M. Pich, M. Škvařil ml., J. Misař, A. Strýc).

Před sezonou 2010/2011 bylo rozhodnuto, že „A“, „B“ mužstvo i obě dorostenecké složky budou se všemi hráči převedeny pro následující ročník do oddílu házené Talent M.A.T. Plzeň. A zároveň ke 30. červnu 2010 bylo Lokomotivě odebráno SCM, a tak jí zbyla pouze jedna složka mužů, která hraje v současnosti Západočeskou ligu.

SHRNUTÍ

Lokomotiva navázala na činnost svého předchůdce TJ Plzeň V vzniklou roku 1907. Později se spojila tělovýchovná jednota s místním Sokolem, který měl areál v Klášterní ulici. Samotný název Lokomotiva vznikl ihned po 2. světové válce jako sportovní klub železničářů, který měl zahrnovat tělovýchovu celého železničního uzlu v Plzni. Po roce 1948 byla jednota krátce přejmenována na Sokol ČSD Plzeň.

Nejdříve zkoušeli v jednotě prorazit s oddílem české házené, ale od roku 1965 přešli všichni sportovci na tu mezinárodní. V té době totiž přešlo pod Lokomotivu celé „B“ družstvo Spartaku a s ním i zasloužilý mistr sportu a vynikající házenkář Václav Eret. To samozřejmě přitahovalo pozornost a na zápasy chodilo nemalé množství diváků. Bohužel po jedné sezoně mezi elitními oddíly ze soutěže sestoupili. Po odchodu trenéra i hráče v jedné osobě, Václava Ereta, bylo mužstvo doplněno z vlastních řad a hrálo 2. ligu, rezervní tým krajský přebor. Již od začátku navazovali na Lokomotivě zahraniční

kontakty, a buď pořádali mezinárodní turnaje na jejich hřišti na „pětce“ nebo jezdili hrát do NSR a NDR. Přesto všechno se členové oddílu stihli věnovat mládeži a v roce 1975 přišlo celé dorostenecké družstvo Škody Plzeň i s nejvyšší soutěží a trenérem Černým.

Koncem šedesátých let se začala stavět nová, moderní hala, která splňovala moderní parametry pro provozování všech halových sportů, včetně házené. Po fotbalovém stadionu, tak byla druhou velkou akcí TJ Lokomotiva, na které se podíleli obrovskou měrou členové všech oddílů dobrovolnými pracemi. Nová hala byla slavnostně otevřena v dubnu roku 1974 a téměř okamžitě se do ní nastěhovali prvoligoví házenkáři plzeňské Škodovky. Stejného roku už začali projektanti s prací na plánech provozní budovy TJ, která byla následně postavena ještě rychleji a otevřena v roce 1978. Nastěhovaly se do ní všechny tělovýchovné orgány v Plzni a sloužily tam jako Městský výbor.

V roce 1975 se po reorganizaci soutěží dostala Lokomotiva do krajského přeboru, kde působila dlouhé roky. Mezitím se oddíl házené přestěhoval z hřiště v Klášterní ulici do areálu mateřské TJ. Jelikož se v mužstvu dost často měnili hráči i trenéři, byly výkony mužstva nevyrovnané. Úroveň hry drželi především patrioti oddílu P. Hodina a V. Šik. V polovině devadesátých let se začlenili do oddílu mladí hráči, přicházející jak z vlastních dorosteneckých mužstev, tak z dalších mládežnických oddílů. Namátkou bratři Turečkové, V. Šik ml., L. Klíma, M. Broško a později M. Zeus, J. Větrovec nebo J. Hynek. Mužstvo tehdy začalo stoupat a během deseti let prošlo postupně od divize, přes třetí ligu, do druhé a hned do první ligy, tedy druhé nejvyšší soutěže. Dílčí úspěch si nesli také trenéři Šik st., Miček, Egermaier a Hejzman.

Pro sezonu 2005/2006 byla Lokomotivě nabídnuta příslušnost do nejvyšší soutěže – extraligy. Po první sezoně se mužstvo zachránilo a posílit ji přišlo několik známých osobností z řad házenkářů. Mimo jiné trenér Vladimír Haber z Dukly Praha nebo bývalý reprezentační pivot Martin Šetlík ze zahraničí. Extraliga se na Lokomotivě hrála až do sezony 2009/2010, kdy celé „A“ mužstvo a jeho juniorská rezerva, včetně realizačního týmu, přešli pod mládežnický oddíl Talent M.A.T. Plzeň.

7.4 HISTORIE ODDÍLU TJ ČSAD PLZEŇ

Pestrá minulost tělovýchovné jednoty sahá až do roku 1910, kdy byl založen v restauraci „U Kočovských“ Sportovní klub Smíchov Plzeň V. Prvním předsedou byl zvolen dělník ze Škodovky Jan Levora a za dlouholetou a příkladnou práci získal přezdívkou „táta klubu“. Ze začátku se hrála hlavně kopaná a hráčů bylo tolik, že rezervní družstvo Smíchova z klubu vystoupilo a v roce 1911 založilo SK Viktorii – pozdější Škodu Plzeň.

Ve dvacátých letech se dařilo také české házené, ale ta se roku 1924 rozpadla. O devět let později obnovila svou činnost, a pak zase skončila přestupem všech hráčů do TPK Star v roce 1941.

K 24. dubnu 1948 došlo ke sjednocení s TPK Star, KA Ctibor a DTJ II a společný název dále zněl TJ Sokol Plzeň V.

1965 byl znovu založen oddíl házené, tentokrát už jen ženské, a především mezinárodní, stalo se tak příchodem hráček ze Slovanu Plzeň. Dlouhého trvání však házená na ČSAD neměla, protože v roce 1974 přestoupili házenkářky do oddílu Slavia VŠ Plzeň.

SHRNUTÍ

Historie celé tělovýchovné jednoty ČSAD Plzeň se datuje k roku 1910, kdy vznikl SK Smíchov Plzeň V. Později, ve dvacátých letech minulého století se začala na Smíchově hrát česká házená, a její oddíl byl později sloučen se slavným plzeňským klubem české házené TPK Starem v roce 1941. Samotná tělovýchovná jednota se s tímto oddílem a ještě dvěma dalšími sloučila o sedm let později.

Oddíl házené, tentokrát mezinárodní, vznikl pod ČSAD v roce 1965. Tvořili ho výhradně ženy, protože v té době sem přešlo celé družstvo oddílu Slovan Plzeň. Hrál se zde devět let, než došlo k přechodu ženského družstva do oddílu Slavia VŠ Plzeň. Ač jejich historie není moc obsáhlá, hlavně také proto, že neexistují prameny, má tento oddíl velký význam, protože v dané době v Plzni nebyl jiný ženský oddíl a ČSAD těmto ženám umožnilo pokračovat v jejich oblíbeném sportu.

7.5 HISTORIE ODDÍLU TJ PRAZDROJ PLZEŇ

Vznik jednoty je nutné spojit se začátky tělovýchovné a sportovní činnosti v prostoru za Saským mostem v předměstské čtvrti na Roudné. 1919 zde byla založena DTJ Plzeň IV. O rok později byl založen místní Sokol s označením čtvrti – IV. Začátkem dvacátých let byly založeny oddíly české házené v obou organizacích. Za okupace byl Sokol zrušen, ostatní byli omezeni v činnosti. Po roce 1948 došlo postupně ke sloučení a vznikla Závodní jednota Sokol Pošta, která po vzniku dobrovolných sportovních organizací nesla název DSO Dynamo Spoje. S tímto názvem vydržela až do vzniku ČSTV a od roku 1958 nesla název TJ Slavoj Plzeňské pivovary. I nadále zůstala pod patronátem svého slavného závodu, ovšem s názvem TJ Prazdroj Plzeň s platností od roku 1962.

Oddíl házené žen vznikl v roce 1961 jako družstvo žen, zaměstnankyň Plzeňského Prazdroje. Založila ho paní Ludmila Rutarová a první hřiště bylo v areálu Prazdroje. Později si družstvo vybudovalo antukové hřiště vedle roudenské sokolovny. Ve spolupráci se ZŠ na Roudné a později i 20. ZŠ v ulici Mládežníků vznikla družstva žákyň a později i dorostenek, které od roku 1968 hrály dorosteneckou ligu.

Družstvo žen pod vedením trenéra Zdeňka Rutara postoupilo postupně do 2. ligy, ve které se dvěma ročními přestávkami úspěšně reprezentovalo západočeskou házenou až do ukončení činnosti oddílu v roce 1997/1998, kdy došlo ke spojení s ženskou složkou Slavia VŠ Plzeň.

Oddíl byl vyhlášený svou vzornou péčí o mládež a úspěchy družstev žákyň a juniorek v celostátních soutěžích. Celek žen v historii skončil čtyřikrát na druhém místě v celostátní 2. lize. Juniorky získaly v roce 1981 Československý pohár, účastnily se třikrát finále přeboru ČSSR, kde jednou získaly bronz a dvakrát se umístily na 4. místě. Ve finále přeboru ČR jednou získaly titul mistra a dvakrát skončily stříbrné.

Svůj podíl na národní reprezentaci v ženské kategorii si později nesly I. Holoubková a M. Šešínová. V juniorkách reprezentovaly P. Michálková, A. Hejduková-Kunclová, M. Šešínová, I. Eretová, H. Machová, D. Bůhová, J. Květová.

Zánik oddílu byl způsoben neúměrnými finančními požadavky plzeňského Sokola, který po několikaletých soudních sporech získal část areálu TJ Prazdroj na Roudné.

SHRNUTÍ

Začátky tělovýchovy na Prazdroji byly položeny na Roudné po skončení 2. světové války. Tehdy byla založena místní DTJ a o rok později Sokol. Samozřejmě jako první oddíly byly založeny ty, které se zaměřovaly na českou házenou. Po únorovém převratu byly organizace sloučeny a pod názvem Dynamo Spoje vydrželi házenkáři až do roku 1962, kdy se přejmenovali na TJ Prazdroj Plzeň.

Už o rok dříve bylo založeno ženské družstvo Ludmilou Rutarovou. Díky jednotě a jejím členům bylo vybudováno antukové hřiště. Postupně vznikala i družstva žákyň a dorostenek. Ženské družstvo trénoval také Zdeněk Rutar, který byl jedním z průkopníků mezinárodní házené na tehdejším Spartaku. Oddíl dokázal vychovávat mladé hráčky a dbát o jejich výkonnostní růst. Ty se jim odvděčovaly nemalými úspěchy, když získaly mistrovský titul, skončili čtyřikrát druhé, jednou třetí a dvakrát čtvrté. V roce 1981 získaly juniorky také Československý pohár. Řada hráček si vysloužila také pozvánku do státní reprezentace. Např. I. Holoubková a M. Šešínová.

Ženská házená na Prazdroji reprezentovala západočeskou oblast až do roku 1998, kdy celé družstvo přešlo do oddílu Slavie VŠ Plzeň.

7.6 HISTORIE ODDÍLU HK SLAVIA VYSOKÉ ŠKOLY PLZEŇ

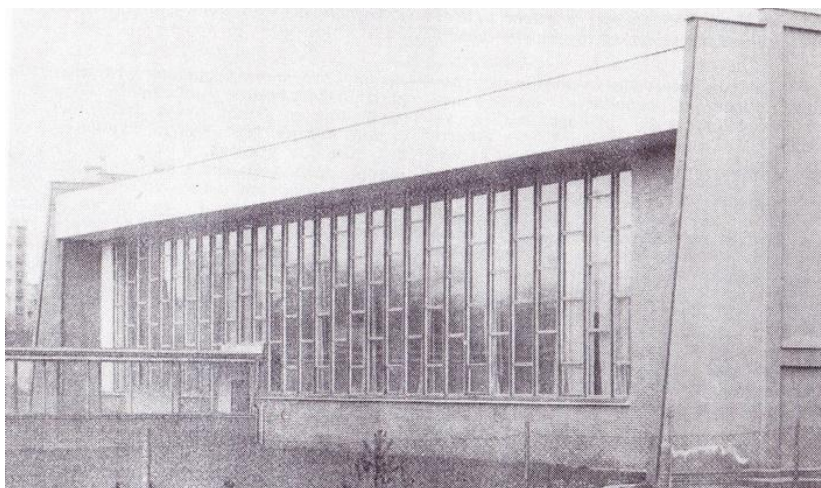
Na ustavující valné hromadě 18. prosince 1951 byl založen Sokol Technika, byl zvolen jedenáctičlenný výbor složený ze studentů a předsedou se stal Karel Froněk. Mezi házenou byly zastoupeny i sporty kopaná, košíková, lyžování, volejbal nebo všeobecná příprava – ZTV. Koncem roku 1952 byla jednota přejmenována na DSO Slavia Technika a novým předsedou zvolen Marcel Benda. V roce 1966 byla jednota svou činností a velikostí jednou z předních jednot v Plzni. Více než osm set členů a nová sportoviště nastartovaly jednotu k rychlému vzestupu.

Oddíl házené byl založen roku 1955 studenty Střední průmyslové školy strojní. Původně to byli hráči basketbalu, kteří si chtěli prodloužit sezonu i v létě. Ze začátku vystřídal několik hřišť po Plzni, než zůstali v roce 1957 na fotbalovém hřišti Slavie Plzeň u Papírenské lávky. Začali v krajském přeboru, který hráli pravidelně a roku 1961 ho

vyhráli, a přišla možnost hrát kvalifikaci o postup do divize. Bohužel v této kvalifikaci bylo lepší družstvo Písku a na úkor Slavie postoupilo o soutěž výše.

Roku 1970 byla zahájena výstavba nové sportovní haly s předpokládaným nákladem 3,5 milionu Kč v areálu Slavia VŠ Plzeň na Borech. V plánu byly již nafukovací haly a stavba dalších hřišť. Po roce 1973 byla dokončena sportovní hala s kapacitou tří set diváků, tři venkovní házenkářská hřiště, ale i jiné objekty. Narůstala tak organizační starosti, navíc odešel do důchodu dlouholetý úspěšný tajemník jednoty Miroslav Mečíř. V letech 1975 až 1978 byla ukončena výstavba sportovního areálu vyasfaltováním hřiště na házenou a všech přístupových cest a výsadbou zeleně. Od vybudování haly se mužstvo házenkářů od Papírenské lávky přesunulo na zastřešené sportoviště na Bory.

Obrázek 14: První krytá hala v Plzni 1973

Ačkoliv Slavia VŠ vychovávala talentovanou mládež, nedala se tato práce řádně zúročit mezi dospělými. Bylo to hlavně proto, že Slavia talenty hlavně vychovávala a tito hráči pak pokračovali plynule do jiných oddílů. Na Slavii zůstávali ti, kteří neodešli budovat svoji profesionální házenkářskou kariéru, ale chtěli hrát házenou pro zábavu.

V soutěžním ročníku 1993/1994 hráli slávisté 2. ligu. V této třetí nejvyšší soutěži působili až do roku 2005, kdy poprvé v historii postoupili do druhé nejvyšší soutěže u nás – 1. ligy. Tam vydrželo mužstvo čtyři sezony, a pak bylo nuceno ze soutěže odstoupit z ekonomických důvodů. Vzhledem k počtu družstev nebyl oddíl házené schopen finančními prostředky zajistit chod všech družstev. Od ročníku 2009/2010 hraje Slavia VŠ Plzeň postupně pod trenéry Andrlem, Boškem a Novým 2. ligu v jihozápadní oblasti. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, JÍLEK, 24.3. 2011]

**Obrázek 15: J. Bejvl (č. 3) při utkání
v Litovli 2009**

Ostatní družstva oddílu

Na hřišti u papírny hrálo paralelně s muži i družstvo žen Slovanu Plzeň, vzniklé 1953, svoji nejvyšší republiková soutěž, 1. ligu. Založily ho členky tehdejšího oddílu basketbalu DSO Slovan Jana Bělohávková a Anna Maurerová. Byl to první oddíl nejen v Plzni, ale i v celé západočeské oblasti. Družstvo trénovalo na hřišti Slovanu v Cukrovarské ulici. S trénováním tehdy vypomáhal i vynikající házenkář Václav Eret. K významným osobnostem se mimo prvních dvou jmenovaných řadí ještě Růžena Ficenesová (provdaná Kletečková), Marie Popperová, Marie Šmejkalová. Patrně nejslavnější odchovankyně klubu byla Stáňa Kučerová, kapitánka národního družstva, které vyhrálo v roce 1957 mistrovství světa v házené žen o sedmi hráčích v Jugoslávii. Družstvo Slovanu později hrálo do 4. místa. Ve druhé polovině 60. let pak přešly ženy z finančních důvodů pod TJ ČSAD Plzeň, kde pokračovaly nadále v nejvyšší soutěži.

1974 došlo k navrácení ženského družstva z TJ ČSAD, aby tak mohly ženy pokračovat v 2. národní lize, což byla druhá nejvyšší ženská soutěž, s vidinou lepších výsledků. Významným trenérem byl Vladimír Mužík.

Po rozpadu Československa v roce 1993 došlo k reorganizaci soutěží a družstvo žen postoupilo do nejvyšší soutěže, které už se účastnila jen česká družstva. V této době trénoval děvčata trenér Svatopluk Pavelka. Příliš dlouhého trvání se ale slávisťky nedočkaly, neboť po dvou letech se musely poroučet o soutěž níž. Další postup mezi českou elitou, tentokrát extraligovou, se konal v roce 1999, kdy družstvo vedla trenérka Libuše Škvařilová. Za dobu působení v extralize se do reprezentačního výběru dostala brankářka Eva Benešová. V roce 2002 se začala hrát ženská interliga (WHIL), takže se ženy vrátily zpět do 1. ligy, neboť z ekonomického hlediska nebylo možné zajistit fungování družstva ve společné česko-slovenské soutěži. Ve druhé nejvyšší soutěži hrají

děvčata doposud a na trenérské pozici se postupně vystřídali Simona Mrázová, Bohumil Kreč a současný trenér Róbert Miček.

V roce 2002 došlo taktéž k odtržení družstva žen a části družstva dorostenek od Slavie VŠ a vytvořením zcela nového oddílu HC Plzeň. Zbytek ženského družstva ze Slavie byl sloučen s družstvem žen a dorostenek DHC Plzeň (bývalý Rozvoj) a tím vznikl dnešní název DHC-SVŠ Plzeň.

Ve stejnou dobu, jako byla postavena hala na Borech, začala také renomovaná práce s mládeží, o kterou se postupně zasloužili trenéři: Alois Doležal, Vlastimil Hejman, Miloslav Moulis, Jiří Ruml, Jiří Tahovský, Jan Hrubý, Miroslav Král, Milan Škvařil, Libuše Škvařilová, Karel Reichert, Roman Moule nebo Jana Galušková. Za léta jejich působení získala mládežnická družstva ze Slavie VŠ několikrát titul republikového přeborníka. Ve starších žácích v roce 1998 vyhráli mistrovství republiky a roku 2003 skončili na 2. místě. Mladší dorostenci v roce 1992 (trenér Škvařil) a 1998 (trenéři Ruml, Tahovský) oslavili zisk přeborníka republiky a v následujícím ročníku skončili pokaždé druzí.

V 70. a 80. letech se na Slavii hrála 2. ženská dorostenecká liga pod trenéry Jiřím Císlarem a Janou Palečkovou. Svými výbornými výkony se tehdy do reprezentace dostala Hana Sventeková. Od poloviny 80. let pak byla v Plzni zřízena tréninková střediska mládeže (TSM), která čítala dvě družstva – starší a mladší dorostenky. Jejich trenéry byli Vlastimil Hejman, Svatopluk Pavelka a Jana Palečková. V juniorské reprezentaci hrály v té době Sylva Bouchnerová a Eva Šmídová. Začátkem devadesátých let zanikla TSM a na Slavii zůstala 2. dorostenecká liga, ve které vedli celek trenéři Hejman a Palečková. Po sloučení DHC a SVŠ hrála mistrovské soutěže dvě družstva starších dorostenek 1. a 2. ligu pod trenéry S. Mrázovou a Z. Vondráčkem. Do juniorské reprezentace nakoukla brankářka Markéta Doláková, jež se zde později objevovala i v seniorské kategorii. V současné době hrají družstva starších i mladších žákyň své žákovské ligy. Trenérem mladších je Reichert a starších Galušková. Starší i mladší dorostenky hrají své nejvyšší soutěže doposud. Na trenérském postu se vystřídali trenéři S. Mrázová, R. Smetanová, J. Illich, L. Pousková, M. Lišková, R. Miček a v kádru současné širší reprezentace jsou K. Vidršperková, K. Ferková a J. Roubalová. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, JÍLEK, MRÁZOVÁ, 28.3. 2011]

SHRNUTÍ

Na počátku vznikl Sokol Technika v roce 1951 a přičinili se o něj hlavně studenti. Později byl přejmenován DSO Slavie Technika. Oddíl házené vznikl 1955 jako doplňkový sport k basketbalu. Hráli ho hlavně studenti strojní průmyslové školy, aby si prodloužili sezonu i do léta. Začali hrát krajský přebor a jednou dokonce mohli postoupit do divize, kam pak bohužel postoupil soupeř z Písku.

V sedmdesátých letech vyrostl na Borech sportovní areál, jehož součástí byla také zastřešená sportovní hala. Přistavěna byla i venkovní házenkářská hřiště. Jakmile byl areál hotov, přesunuly se sem oddíly házené a na Slavii se začala ve větším budovat družstva mládeže, o což se zasloužili hlavně trenéři Moulis, Hejzman, Ruml, Škvařil, Škvařilová a někteří další.

Mužské družstvo nedosahovalo zpravidla výborných výsledků a zůstávalo hrát 2. ligu. Působili v ní až do roku 2005, kdy se jim podařilo postoupit do druhé nejvyšší soutěže u nás. Tu hráli pod trenéry Andrlém a Boškem. Slávisté vydrželi v 1. lize čtyři sezony, a pak z ekonomických důvodů sestoupili zpět do 2. ligy.

Ženská házená se na Slavii dostala postupně ze Slovanu, přes ČSAD a také příchodem hráček Prazdroje. Po vzniku samostatné České republiky se hrála první liga v roce 1999 se podařilo postoupit do extraligy. Družstvo měla tehdy na starosti trenérka Škvařilová. Od roku 2002 se u nás hraje interliga, ale Slavia VŠ hraje od té doby zpátky v druhé nejvyšší soutěži pod trenérem Mičkem. V současnosti se ženskou házenou v Plzni zabývají kluby HC Plzeň (všechny kategorie), DHC-SVŠ Plzeň, které má pod sebou ženy a dorostenky. A v žákovských kategoriích hrají odděleně jak při SVŠ, tak při DHC, který zároveň spolupracuje formou sportovních tříd dívek s 31. ZŠ.

Fakt, že oddíl házené Slavia VŠ Plzeň vytvořil řadu ligových hráčů, z nichž někteří se dostali až do reprezentačních výběrů, svědčí o trenérských kvalitách oddílu. Vždyť jména jako Adolf Blecha, Karel Nocar, Alois Mráz, Václav Vraný, Filip Jícha, Lukáš Král nebo z žen poslední dobou Markéta Doláková a Lenka Mouleová, jsou dobře známá široké házenkářské veřejnosti.

7.7 HISTORIE ODDÍLU TJ KOŠUTKA PLZEŇ

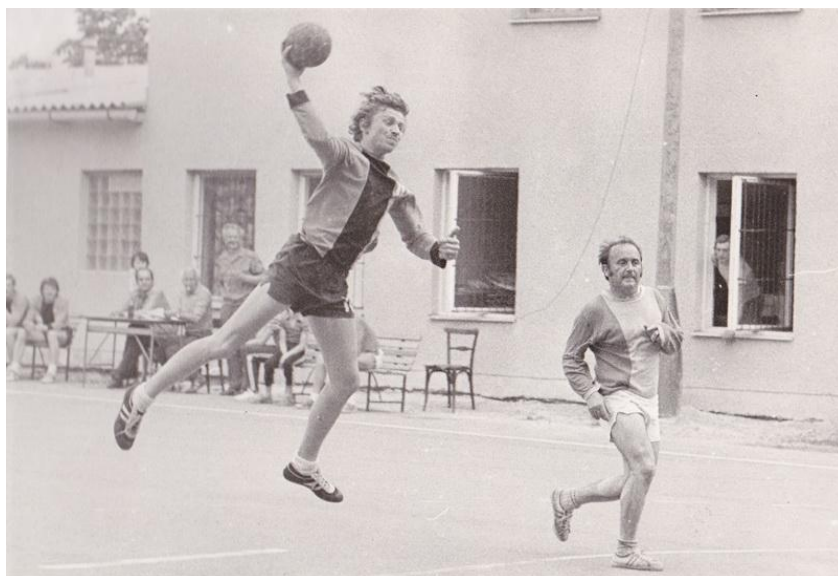
Před rokem 1912 na severním předměstí Plzně, Košutce, nebyl žádný sportovní oddíl. Později byla založena dělnická tělovýchovná jednota (DTJ), která měla jen základní tělesnou výchovu. Později byl založen Sokol a roku 1921 SK Lochotín s kopanou. Česká házená se na Košutce hrála už od roku 1924, pod vedením náčelníka Františka Filipa. V roce 1949 se všechny tělovýchovné organizace spojily pod společný název ZKD Plzeň B, později v období DSO to byl Spartak Škoda. A až od roku 1961 nese název Sokol Košutka. V 80. letech má pod sebou ZRTV, mezinárodní házenou a odbíjenou, kam chodí mnoho mladých lidí, především z nově vybudovaného sídliště Lochotín. Měli pronajatou tělocvičnu při 31. ZŠ v ulici Elišky Krásnohorské.

Mezinárodní házená přišla na Košutku z Německa, ale prvotní impulz přineslo až mistrovství světa v roce 1964 v Praze, kde se dařilo rodákovi z Košutky Václavu Dudovi spolu s dalším Plzeňákem Františkem Heřmanem. První družstvo tak bylo utvořeno z dorostenců, kteří tuto hru nadšeně propagovali i později. Mezi zakladatele a první hráče patřili Pavel Fína, Jan Kožíšek, Zdeněk Benda, Rudolf Bernard, František Krátký a další. Prvním předsedou oddílu se stal Jaroslav Fína. Zahajovací rok hráli krajský přebor dorostu, ale podařilo se jim hned postoupit do národní ligy dorostenců, na úkor Třemošné, která již měla v národní dorostenecké lize „A“ mužstvo. A to i přes to, že družstvo z Košutky nemělo trenéra a tréninkový plán jim posílal V. Duda. Do kolektivu patřili: Růžička, Benda, Bernard, Pejsar, Lang, Kožíšek, Fína, Hlaveš, Žák, Tichý, Hrůza, bratři Martínkové, Švicarský, Krátký a Brand, trenérem byl Martínek st. V národní lize hráli dorostenci jednu sezonu, pak odešla velká část mužstva na základní vojenskou službu a soutěž byla odhlášena. Pro následující ročník byl tedy přihlášen oblastní přebor mužů, ale družstvo vydrželo hrát také jenom jeden rok, než bylo znovu odhlášeno. Po čtyřleté odmlce Košutečtí v krajském přeboru mužů 2. třídy sehráli utkání s dobrými výsledky. Po sezoně 1973/1974 byly vytvořeny nové skupiny, a tak se nemuselo jezdit za soupeři daleko, např. do Rokycan, Stříbra a v Plzni do Újezda a na Slavii. V roce 1974 se na Košutce začalo v akci „Z“ budovat na hřišti umělé osvětlení a vyasfaltovalo se hřiště. Na výstavbě šaten, sociálního zařízení, útulku pro rozhodčí, klubovny a bytu pro správce areálu se podíleli hráči sami a odpracovali mnoho brigádnických hodin.

Obrázek 16: Družstvo Košutky na turnaji S. Ležáka 1979

Znovuvytvořené družstvo ze sedmdesátých let svojí účastí pravidelně střídá soutěže krajského a oblastního přeboru a jeho hráči jsou Smolek, Fína, bratři Martínkové, Hejl, Hlaveš, Filip, Růžička, Žluva, Brabec. Roku 1975 se vrátil na Košutku po sedmiletém hostování přes Škodu Plzeň, Duklu Praha, Duklu Rokycany a opět Škodu Rudolf Bernard a stává se nejen významnou posilou mužstva na řadu let, ale především duší činnosti na Košutce. Mužská házená v letech 1975 – 1982 marně usiluje o postup do krajského přeboru a střed tabulky v nižší soutěži má téměř každoročně pronajatý. Mezitím se stihlo účastnit, hlavně v létě, různých turnajů, například ve Štáhlavicích, na Lokomotivě, Slavii VŠ nebo na domácím hřišti na Košutce. Zpestřením byl taktéž zimní pobyt v Hojsově Stráži na Šumavě v březnu 1976. Roku 1982 se konečně podařilo postoupit po výborných výkonech zpět do krajského přeboru. Družstvo se opíralo především o výkony střelců Smolka a K. Martínka. Začátkem osmdesátých let započal mezinárodní kontakt Sokola Košutky, když na turnaj přijel soupeř z NDR – WBK Gera. Turnaje se zúčastnil ještě Sokol Bolevec, který skončil za vítězným týmem z Gery na druhém místě. Domáci skončili třetí.

Obrázek 17: Karel Martínek při střelbě

V dalších letech to bylo s košuteckou házenou různé, a tak bohužel v krajském přeboru vydrželi pouze dva roky, protože po sezoně 1983/1984 sestoupili zpět do oblastního přeboru. Byla to škoda, jelikož toho roku slavil oddíl házené dvacet let od svého založení. K tomuto výročí byly uspořádány turnaje v kategoriích mladších žáků, starších žáků a mužů. Ve všech třech turnajích zvítězila mužstva Škody Plzeň. Oddíl měl tedy čtyři mužstva. „A“ muže v oblastním přeboru, mladší dorostence v krajském vedené R. Bernardem, starší žáky v také v krajském přeboru pod trenérem V. Novým a mladší žáky vedli v soutěži města trenéři J. Brabec a P. Smolek. Po jedné sezoně v oblastním přeboru se tak Sokol Košutka vrátil do krajského přeboru a vydržel tam následující dva soutěžní ročníky.

V září 1985 se házenkáři Košutky zúčastnili turnaje s dlouholetým družebním družstvem WBK Gera a k překvapení všech na něm dokázali zvítězit. Porazili jak domácí celek, tak SC Plauen. V dalších letech se umísťovala Košutka na konci tabulky kraje a koncem sezony 1986/1987 to dopadlo pro Košutecké špatně. Muži sestoupili z krajského přeboru do oblastního, starší dorostenci skončili pátí ze šesti, mladší dorost se umístil na poslední příčce a starší žáci stejně tak.

Dalším mezníkem v dějinách házené na Košutce, a také celé společnosti, byla „sametová revoluce“, která změnila tvář celého házenkářského sportu. Košutecká házená se dostala do velmi nesnadné situace: přestal plynout tok peněz z ČSTV a zároveň se

objevily existenční starosti hráčů, jak z „A“ mužstva, tak i z rodičů žáků mládežnických družstev. Od té doby je oddíl nucen shánět sponzory vlastními silami. V následujících pár měsících a letech po převratu se to v rámci možností podařilo, také vzhledem k tomu, že většina sponzorů byla rekrutována z bývalých hráčů nebo starousedlíků, a lze tu hovořit o jistém obrození házené na Košutce.

„A“ mužstvo hrálo v letech 1993 –1995 krajskou divizi, odkud později dokázalo postoupit do 3. ligy. Velkou zásluhu na tomto úspěchu měla také spojka Radomír Matoušík, který byl zapůjčen na hostování ze Škody Plzeň. Rok poté, co se podařilo postoupit do této soutěže se 7. září 2003 na Košutce otevíralo slavnostně hřiště s novým umělým povrchem. Koberce z umělé trávy byly položeny dodavatelskou firmou na původní vyasfaltované hřiště a prosypány jemnozrnným pískem. Hned zde byl sehrán mistrovský zápas s HK Rokycany a domácí v něm dokázali zvítězit 26:20. Nejlepšími střelci tohoto zápasu byli Pavel Bernard, Milan Eret a Michal Liška. První zmíněný tak patřil i ve svých pětáctyřiceti letech k oporám třetiligového celku házenkářů Sokola Košutky. Sám říkával, že dokud neskončí on, jako nejstarší, tak by neměli končit ani ostatní spoluhráči.

Prostřední z bratří Bernardů se vrátil do domovského města i oddílu, kde sám začínal v roce 1968. Po kariéře ve Škodě Plzeň, Dukle Praha (základní vojenská služba) a Škodě odešel na jedenáct let hrát do sousedního Německa. Postupně však začalo být dojíždění za házenou obtěžující, a navíc začal podnikat se spoluhráčem Milanem Eremem. A když se začalo dařit házené na Košutce a postoupilo se do třetí ligy, začali oba opět hrát v jednom mužstvu. Možná také proto se podařilo házenkářům Košutky v soutěžním ročníku 2003/2004 vybojovat postup do druhé ligy, sdružující jihozápadní oblast Čech. Postup byl velice těsný, Košutečtí sice vyhráli podzimní část, ale Slavia VŠ, která na v jarní části neztratila ani bod, stanula taktéž na prvním místě a obě mužstva měla stejně bodů. O postupujícím tedy musel rozhodnout lepší rozdíl branek a ten nahrával Košutce. Mezi nejlepší západočeské střelce třetí ligy se řadili P. Kopta (113 branek), M. Liška (102) a P. Bernard (89).

Obrázek 18: Pavel Bernard v dresu ČSSR

Postup o soutěž výš se podařil v roce 40. výročí založení oddílu házené na Košutce. Za tuto dobu odsud vyšlo mnoho hráčů, kteří se prosadili v reprezentačních výběrech mužů ČSSR, ČR a stejných výběrech juniorů a dorostenecké mládeže. Byli vítanými posilami ligové Dukly Praha, Škody Plzeň nebo Povážské Bystrice. Mezi ně patří Zdeněk Benda, Pavel a Jaroslav Bernardovi, František Liška, Tomáš Bokr nebo Lukáš Buchta. K slavnostnímu jubileu byl uspořádán turnaj, jehož se zúčastnila mužstva Košutky „A“ i „B“, tým z německé landesligy SG Regensburg, „Stále mladí veteráni Košutky“ a mládežnická družstva domácího oddílu i mladší žačky DHC Plzeň. Turnaj měl však dva vítěze, neboť první mužstvo Košutky a německý Regensburg spolu ve finále jen remizovali 15:15. Nejlepšími střelci byli Kopta a Liška na straně domácích a na straně hostů úspěšně střílel R. Matoušík proti brankářům klubu, kde před pár lety ještě sám působil.

V letech 2004 – 2008 se „A“ mužstvo Košutky pohybovalo vždy na horních příčkách druholigové tabulky. V těchto letech také skončili s aktivní činností někteří výrazní hráči družstva. Například Pavel Bernard, Milan Eret, Pavel Schut, Roman Truxa, Petr Kopta. Naopak do kádru byli naplno zapracováni staronoví hráči, např. Radomír Matoušík, který se po deseti letech strávených v Německu vrátil, aby pomohl Košutce o soutěž výš. O totéž se snažili i další mladší borci jako Ladislav Matouš, Michal Liška, Miroslav Končel a později Petr Valenta, Tomáš Friedrich. V soutěžním ročníku 2005/2006 skončili celkově druzí za SK Praha 4, kteří ale nechtěli postoupit, a tak Košutka poprvé dostala k šanci přejít přes barážová utkání. V cestě jim stál celek z Chomutova jako vítěz severovýchodní oblasti 2. ligy. Ten byl ale v součtu dvou utkání lepším týmem a postoupil. Sezónu 2006/2007 již dokázali Košutečtí 2. ligu pro jihozápadní Čechy vyhrát o skóre před rivalem ze Slavie VŠ a v baráži vyzvali rezervní tým extraligového Jičína. Bohužel se situace opakovala a postoupil Jičín. Až následující sezónu, přišel dlouho očekávaný zlom.

V soutěžním ročníku 2007/2008 už po podzimní části stanuli na vrcholu druholigové tabulky. Jak se košuteckým házenkářům v této sezoně dařilo, se dalo vytušit i po přečtení hlavních novinových článků té doby. Jako například „*V čele přezimuje Košutka*“ poté, co na podzim neprohráli ani jeden zápas a pouze jednou remizovali s Prahou 4. Dále pak „*Košutka nenašla přemohitele*“ po jarní části soutěže, kdy se scénář opakoval – samá vítězství a v posledním zápase v Praze s místními hráči z SK Praha 4 došlo k dělbě bodů. Pro Košutku to tak znamenalo velice úspěšnou sezónu se ztrátou pouhých dvou bodů a potřetí za sebou účast v baráži o první ligu. Následovaly titulky

v novinách „*Košutka si přivezla sedmibrankový náskok*“ a o týden později „*Házenkáři Košutky se dočkali první ligy*“ Bylo tedy jasné, že na Košutce konečně dostali házenou na vysokou úroveň. O postup do druhé nejvyšší soutěže se přičinili hráči na fotografii.

Obrázek 19: Po skončení úspěšného barážového utkání o postup do 1. ligy; stojící zleva L. Matouš, M. Končel, P. Valenta, L. Václavík, T. Friedrich, R. Matoušík, M. Nezbeda, S. Bureš, v podřepu M. Liška, M. Uhlář, T. Janoušek, T. Kuděj, O. Rubáš, P. Kolářík, A. Jurina a J. Florian

Výše zmíněná sestava, která se účastní 1. ligy doposud, byla doplněna z Lokomotivy Plzeň Z. Danielkou, hrajícím lékařem MUDr. K. Houdkem a ze Slavie VŠ byli na hostování zapůjčeni J. Čiviš a později brankář J. Slavík. Od sezony 2010/2011 na trenérských postech působí Milan Šedivec a Ondřej Rubáš. Radek Matoušík se přesunul do pozice hlavního trenéra mladších dorostenců.

Ostatní družstva oddílu

Koncem šedesátých let bylo založeno v oddíle družstvo mladších žáků pod vedením trenéra Karla Bureše a hned byli úspěšní. V roce 1970 totiž získali titul přeborníka kraje mladších žáků. V kolektivu družstva byli Pavel Bernard, František Liška a Lád'a Škudera, pozdější hráči Škody Plzeň a reprezentace ČSSR. V červnu 1975 bylo založeno další družstvo mladších žáků pod vedením Rudolfa Bernarda a ze začátku se účastní hlavně turnajů. O dva roky později přešli do starších žáků a mladší žáci byli

doplnění novým nábořem. Trenér R. Bernard přešel do vyšší kategorie, o mladší se starali K. Martínek a J. Kos. V soutěžním ročníku 1978/1979 se žáci dvakrát zúčastnili turnaje v Ostrově nad Ohří, který pokaždé vyhráli a přivezli si cenu pro vítěze. Nejlepším střelcem prvního turnaje se stal M. Hák z Košutky. V samotné soutěži okresního přeboru se umístili za žáky Škody Plzeň na druhém místě a o rok později skončili čtvrtí. Dorostenci se ve své kategorii krajského přeboru umístili na posledním místě, když nedokázali vyhrát ani jeden zápas. V následující sezoně si polepšili o jednu příčku.

Obrázek 20: Družstvo Košutky, mladší žáci 1977

Na začátku 80. let se drželi mladší žáci vyrovnané soutěže okresního přeboru. Touto dobou začínal na Košutce hrát házenou také pozdější hráč Škody, Jatasu, Dukly, Kovopetrolu a také národního mužstva – Tomáš Bokr. Mladší žáci postupně přešli do vyšší kategorie a v sezoně 1987/1988 nastupovali již v krajském přeboru, kde hráli i starší žáci (2. místo po podzimu) a starší dorostenci (2. místo celkově). Poprvé byli také přihlášení minižáci, tedy chlapci 8 – 10 let a vybojovali čtvrté místo ze sedmi.

V soutěžním ročníku 1994/1995 se v mládežnických kategoriích dařilo starším dorostencům, kteří skončili na bronzové příčce. Naopak se nedařilo starším žákům, jenž se umístili na předposledním místě. Stojí za zmínku, že v tomto žákovském mužstvu už dával o svých kvalitách znát malý Lukáš Buchta, pozdější slavný odchovanec oddílu.

SHRNUTÍ

Organizovaná tělovýchova na Košutce sahá k roku 1912, tehdy tam vznikla tělovýchovná jednota dělníků a o něco déle také Sokol. Hned poté se začala hrát česká házená. Později byly tělovýchovné organizace sloučeny pod název Sokol Košutka.

Házená se sem dostala s impulzem konání mistrovství světa v házené mužů o sedmi hráčích, které se konalo v roce 1964 v Praze. Ve stejné době vzniklo na Košutce první házenkářské družstvo, tehdy ještě dorostenci, kteří se po absolvování vojenské služby vrátili na hřiště s elánem. V průběhu let se první košutecké družstvo pohybovalo stále mezi krajským a sdruženým oblastním přeborem. Vždy bylo dva až tři roky v jedné soutěži, a pak v druhé. Ve druhé polovině sedmdesátých let si členové jednoty vlastním úsilím postavili provozní budovu přímo u hřiště. V této době se také vrátil ze svých cest po jiných oddílech Rudolf Bernard a stal se vůdčí osobností házené na Košutce. Téměř by se dalo říct, že byl tzv. „tátou“ oddílu. Začátkem osmdesátých let začali místní házenkáři navazovat zahraniční styky. Především šlo o družstva z tehdejší NDR. Touto dobou měl oddíl čtyři družstva, jednalo se o muže, mladší dorost, starší a mladší žáky.

Na Košutce nikdy nehrála ženská družstva významnou roli, ale mládežnickými kategoriemi chlapců prošlo několik prvoligových hráčů a reprezentantů. Například Pavel a Jaroslav Bernardové, František Liška nebo později Tomáš Bokr a Lukáš Buchta.

Po revoluci financování přešlo na členy jednoty samotné, což se postupně vždy vyřešilo. Ale začalo se dařit také na hřišti. Podařilo se postoupit do třetí ligy, na hřišti košuteckého hřiště byl položen umělý povrch a o dva roky později se vybojoval i postup do druhé ligy. Tam se mužstvo pohybovalo v horních patrech a koncem sezony 2007/2008 dokonce vyhrálo celý ročník. A přes barážová utkání s Louny postoupila Košutka do naší druhé nejvyšší soutěže – 1. ligy. Tuto soutěž hraje oddíl doposud a umísťuje se pravidelně v horní polovině tabulky.

7.8 HISTORIE ODDÍLU TJ ŠKODA PLZEŇ

První propagační utkání v handballu se hrálo v Plzni v červnu 1949, kdy se na Střelnici utkal výběr města s Armádním tělovýchovným klubem Praha (ATK). Hlavními propagátory tohoto sportu se stali hlavně mladší hráči, kteří se s ním setkali během vojny právě v ATK. V Roce 1953 byly obnoveny soutěže házené o sedmi hráčích a v následné kvalifikaci obsadilo družstvo třetí místo, a postoupilo tak do nejvyšší soutěže. Tam pod názvem DSO Spartak Plzeň vybojovalo hned ve svém prvním roce působnosti druhé místo. Složení družstva, které započalo ligovou éru škodovácké házené za vedení trenéra Josefa Loučima a vedoucího družstva Jaroslava Nekoly, tvořili tito hráči: Vladislav Nykl, Ladislav Nesvadba, Miroslav Vícha, Václav Eret, Jaroslav Pakštefl, Zdeněk Rutar, Miroslav Škarka, Miroslav Mařík, Václav Mařík, Zdeněk Havel, Zdeněk Pešl, Václav Bureš.

Zajímavé byly i poměrně časté změny samotného názvu největší jednoty krajského města. **Léta 1948 – 1949:** ZK ROH Škoda, **léta 1949 – 1951:** Závodní sokolská jednota Škoda, **léta 1951 – 1952:** TJ Sokol Závody V.I. Lenina Škoda, **léta 1953 – 1956:** TJ Spartak Škoda, **léta 1956 – 1993:** TJ Škoda Plzeň.

V letech 1954 – 1958 vybojovali házenkáři Spartaku čtyřikrát za sebou 2. místo v soutěži 1. národní ligy. Za zmínku stojí, že nejlepším střelcem celé soutěže byl po všechny čtyři roky Václav Eret. Po třetím místě ČSSR na mistrovství světa ve Švédsku byli Václav Eret a Zdeněk Pešl jmenováni mistry sportu. V období 1958 – 1962 se družstvo Škodováků umísťovalo na 3. místě v soutěži. Václavu Eretovi a Karlu Čermákovi byly uděleny za reprezentační zásluhy na MS 1958 v NDR tituly zasloužilých mistrů sportu. Eret byl i druhým nejlepším střelcem šampionátu. Kolektiv Škody Plzeň byl postupně doplňován mladými hráči (V. Sviák, K. Šteif, K. Jílek, J. Karnold, V. Duda, M. Šafr, Fr. Heřman, J. Vacek, P. Čejka) a trenérem družstva byl již od předchozí sezony Zdeněk Pešl. O rok později byl počet družstev snížen na deset a omlazené družstvo Škody, vedené trenérem Karlem Čermákem, zaostalo v soutěži pouze za Duklou Praha. Od roku 1963 až do 1969 se družstvo pohybovalo v konečné tabulce 1. ligy mezi třetím a sedmým místem a nejlepším střelcem družstva se pravidelně stával Ota Kranát. Trenérem od sezony 1965/1966 se stal bývalý hráč Spartaku a Sokolu Štáhlavy Miloslav Moulis. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, ERET, 22.3. 2011]

V soutěžním ročníku 1969/1970 vybojovala Škoda zpět svoji ztracenou pozici na špičce ligy, když se umístila za Duklou Praha na druhém místě. Platnými posilami se stali po skončení základní vojenské služby Jindřich Krepindl ze Sokola Štáhlavy a Vladimír Jarý z CHZ Litvínov a o rok později Vladimír Haber z Třemošné, kteří všichni hráli v Dukle Praha. V následujících dvou sezonách bylo družstvo úspěšné, ale bohužel skončilo těsně pod vrcholem, na druhém místě za Tatranem Prešov, respektive za Baníkem Karviná. Pracovalo už pod vedením nového trenéra Václava Ereta, vedoucím družstva byl jeho bratr Miroslav. Sestava oddílu byla následující: P. Trykar, P. Jandl, F. Heřman, O. Kranát, J. Duda, P. Čejka, V. Lhotský, Vl. Haber, Vl. Jarý, J. Krepindl, M. Šafr, bratři Šulcové, J. Šnobl, F. Šlédr. V průběhu však odešli Kranát a Šlédr, Jandl, Heřman a Šafr, ale naopak přišli Vl. Eberle, L. Drábek a Zd. Šedivec. Jako nejlepší střelec se prezentoval Jarý s osmdesáti devíti vstřelenými brankami. Trenér národního mužstva Jiřího Vícha si pro reprezentaci na olympijských hrách vybral trio Haber, Jarý a Krepindl. Tito hráči pak jeli reprezentovat plzeňskou i československou házenou na olympiádu v roce 1972 do Mnichova. Tam skončili druzí za družstvem Jugoslávie a byli odměněni titulem mistři sportu.

Obrázek 21: Ota Kranát v proskoku

Obrázek 22: Vladimír Eberle při 7m hoďu

Od roku 1971 trénoval mužstvo Václav Eret, od června 1974 i spolu s Miloslavem Moulisem, který se vrátil z tuniského angažmá, vedoucím mužstva byl Miroslav Eret. Mužstvo tehdy dozrálo tak, že mohlo dosáhnout na nejvyšší stupínek. Předcházela tomu dvě druhá místa v soutěži a titul mistra republiky do oddílu házené pod názvem TJ Škoda Plzeň, který mužstvo vybojovalo v sezoně 1973/1974. Následovala tak premiérová účast v Poháru mistrů evropských zemí (PMEZ), ale plzeňští přeborníci vypadli po 2. kole s

CSA Steaua Bukurešť, jehož družstvo se skládalo z rumunských reprezentantů, čerstvých mistrů světa z roku 1974.

Obrázek 23: Mistrovský kolektiv Škody Plzeň 1973/1974; stojící zleva M. Eret, Fr. Rybář, J. Kugler, V. Rojík, Vl. Jarý, Vl. Haber, Vl. Eberle, J. Nesterenko, sedící zleva J. Tuček, J. Šulc, R. Šulc, V. Eret, P. Čejka, J. Krepindl, Z. Šedivec

Trenéry Ereta a Moulise vystřídal k začátku nového ročníku 1978/1979 na trenérském postu dvojice Čejka, Šafr a udržela zde dalších osm let. Výkony tohoto mužstva Škody vygradovaly v sezoně 1983/1984 a mužstvo skončilo na druhém místě za mistrovskou Duklou Praha, která shodou okolností vyhrála tuto sezonu PMEZ. Tato skutečnost dávala právo i druhému družstvu domácí soutěže účastnit se bojů v následujícím ročníku evropské soutěže. Tam v prvním kole vyřadili belgický tým Initia Hasselt a ve druhém kole narazili na RK Metaloplastiku Šabac. Ti však disponovali množstvím reprezentantů Jugoslávie, a stali se i pozdějšími vítězi tohoto ročníku PMEZ. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, MOULIS, ČEJKA, 21.3. 2011]

Výše popsané nahlédnutí do evropské soutěže bylo na dlouhých čtrnáct let posledním výrazným úspěchem plzeňské házené. První družstvo Škody Plzeň se

umísťovalo rok od roku na stále nižších příčkách domácí soutěže, až došlo bohužel k propadu a s končícím ročníkem 1989/1990 byl oddíl nucen sestoupit o soutěž níž. V této době klubem zmítaly problémy nesportovního charakteru, které vrhaly stín i na samotné hráče a trenéry.

Z druhé nejvyšší soutěže vytáhli tým zpět mezi elitu trenéři Vl. Haber, J. Krepindl a později S. Pavelka. Bohužel mužstvo nepodávalo takové výkony, aby mohlo bojovat o přední umístění mezi špičkou nejvyšší soutěže. V první lize se umísťovalo postupně na osmé, pak deváté a nakonec desáté příčce mistrovské tabulky. Posledním ročníkem, který mužstvo absolvovalo pod hlavičkou Škoda Plzeň, byl rok 1991/1992. Skončil trenér Haber a odešli i někteří hráči. Tady končí dlouhá historie oddílu házené plzeňské Škodovky.

V následující sezoně se oddíl přejmenoval na Jatas Plzeň, viz. kapitola 7.9. *HC Kovopetrol Plzeň*.

Ostatní družstva oddílu

„B“ družstvo mužů vzniká zároveň se sestavením oddílu házené a bylo zařazeno do krajského přeboru. Oddíl však trpěl nedostatkem trenérů a byla zde velká fluktuace hráčů (příčinou byly i nedostatky oddílu), hráli zde jak starší hráči z prvního mužstva, tak naopak mladší a přicházející generace. Výkonnost družstva ale postupně stoupala, a tak se kolektiv stal vítězem krajského přeboru a zajistil si postup do druhé ligy.

V roce 1961 nastal obrat, po prvních dvou letech v soutěži, když do mužstva přechází jako hrající trenér zasloužilý mistr sportu Václav Eret. Družstvo tak začalo plnit své poslání a stalo se juniorskou zálohou prvoligového mužstva. Soutěžní ročník 1963/1964 skončil pro „B“ družstvo druhým místem, avšak o rok později se jim již podařilo celou soutěž vyhrát. Soutěžní řád házené tehdy nedovoloval, aby ve stejné soutěži startovala dvě družstva ze stejného oddílu, tak došlo k dohodě mezi TJ Škoda a TJ Lokomotivou Plzeň ke společnému přestupu „B“ družstva do nově ustaveného oddílu házené TJ Lokomotiva Plzeň. Svoji klubovou příslušnost změnili tito hráči: Nykl, Havránek, Vook, V. Eret, Tucík, Čákora, Wurm, O. Jandl, Mařík, Mašek, Novák, Šnobl, Huml a Král. Tímto společný přestupem končí jedna část historie „B“ družstva.

„C“ družstvo vzniklé v roce 1962 doplňováno dorostenci i staršími ligovými hráči hrálo oblastní přebor a později již pod hlavičkou „B“ postoupilo do druhé ligy. S roční

pauzou v nižší soutěži hrálo tak družstvo 2. ligu, posíleno o hráče z dorostu a o V. Ereta, který se vrátil do funkce hrajícího trenéra. Ten zde ale setrval pouze rok a pak odešel trénovat do Německa. Mužstvo po něm převzal Z. Černý. V letech 1969 – 1972 hrálo družstvo ve středu tabulky 2. ligy. V osmdesátých letech hraje mužstvo v národní lize pod trenérem J. Dudou.

Dívčí házená se začala hrát ve Spartaku už po jeho založení. Výrazného úspěchu dosahuje až družstvo dorostenek v soutěžním ročníku 1962/1963, kdy zvítězilo v krajském přeboru. Na mistrovství republiky pak obsadila děvčata třetí místo. Pod vedením trenéra Vladimíra Mužíka přešlo družstvo později do vyšší kategorie a vzniklo družstvo žen, které bylo poté zařazeno do krajského přeboru. Dobrými výkony se prezentovalo i dále a na domácím hřišti při kvalifikaci o postup do 2. ligy se radovalo, když tento turnaj vyhrálo a postoupilo. Od sezony 1965/1966 hrály ženy 2. ligu (5. místo), dorostenky dorosteneckou ligu (sestup) a žáčky krajský přebor (2. místo). Následující ročník skončily ženy druhé, těsně před branami kvalifikačního turnaje o postup do nejvyšší soutěže. Kádr družstva tvořily: Šrámková, Marková, Lupínková, Šípová, Haidlová, Bečvaříková, Mužíková, Kadlecová, Rybáková, Vaníková, Roubíková, Merglová, Matějková a trenérem Vl. Mužík. Od roku 1968 přešly veškeré ženské složky oddílu pod TJ ČSAD Plzeň, když se na tomto přesunu dohodli funkcionáři z obou stran.

Obrázek 24: Družstvo žen Spartaku v 60. letech

Dalším kolektivem, který sice nehrál žádnou soutěž, přesto znamenitě reprezentoval oddíl, bylo družstvo seniorů „Stará garda“. Poprvé se sešli 9. října 1966, kdy sehráli utkání se svými vrstevníky ze Štáhlav a s vítězným koncem. V osmdesátých letech převzalo patronát „Staré gardy“ družstvo, které se zaloužilo o titul mistra a nazvalo se příznačně Škoda '74. V následujících letech se hrály turnaje a přátelská utkání, která vesměs končila vítězstvím Škody, a to jak na našem území, tak na turnajích v NSR. Hráčsky se scházeli hlavně při příležitostech životních jubileí. Tento fakt jen potvrzoval, že v oddíle Škody Plzeň se ocitali výjimeční házenkáři.

Za hlavní osobnost škodováckých dorostenců byl v 70. letech považován trenér Josef Valdman. S tímto jménem a jeho obětavou prací je spojena slavná tradice dorostenců, neboť pod jeho vedením se probojovala družstva, která vedl osmkrát do přeboru ČSSR a získala šest titulů přeborníků ČSSR a tři tituly mistrů ČSR. Ač sám házenou nehrál, obětavě se pustil do svěřené funkce, učil se, získával zkušenosti. V roce 1970 se stal nositelem čestného titulu „vzorný trenér“. K dalším významným trenérům se od osmdesátých let řadí Heřman, Moulis, Šink, Zápal nebo Haber, jejichž zásluhami se dostali do prvního mužstva Škody hráči Polívka, Říha nebo později Pavel Bernard, Martin Šetlík, Michal Tonar, Radek Motlík a Adolf Blecha.

Nelze zapomenout i na ty nejmenší – žáky, kteří nebyli sice tak úspěšní jako dorost, ale také oni bojovali o body v mistrovských soutěžích. Ze začátku trpěla družstva nedostatkem trenérů a vedoucích, a proto i na těchto pozicích vypomáhali ligoví hráči, jako Eret, Vícha, Mařík a tak dále, kteří se často měnili. Roku 1967 se stal trenérem žáků bývalý hráč Václav Šink a práce začala být systematická. Dostaly se i výsledky: v soutěži 1970/1971 skončili starší žáci na 2. místě na mistrovství ČSR a 3. místě na mistrovství ČSSR. O rok později si místo na přeboru ČSR zopakovali a na závěrečném turnaji mistrovství ČSSR skončili čtvrtí. Kolektiv hrál ve složení: Rozum, Fait, Bílek, P. Bernard, V. Eret ml., Groessl, Květ, Jedlička, Ludvík, Orjabinec, Pech, Tycar, Vykydal, Konopík.

7.8.1 Václav Eret

Král „vykláněček“

Obrázek 25: Václav Eret

Václav Eret se narodil v roce 1927. Pocházel z vesnice Lhůty u Štáhlav, kde kromě základní tělesné výchovy hráli žáci i českou házenou. Brzy trávil on i jeho mladší bratr na hřišti všechn svůj volný čas. Netrvalo dlouho a mladý Václav brzy převyšoval svými dovednostmi starší hráče. Všechno přitom převzal od dospělých, jejichž zápasy jezdil sledovat do Ejpovic, Štáhlav, ale i do Plzně na Ikar, Star a Petřín. V šestnácti odešel ze Lhůty hrát za DTJ Tymákov a před vojnou se dostal do klubu svých snů - do Štáhlav. Nebylo jednoduché vstávat na vlak do Plzně do modelárny ve Škodovce, pak jet vlakem zpět do Starého Plzeňce, odtud pěšky 4 km do Lhůty na oběd a hned zase 4 km na trénink do Štáhlav. Takto třikrát v týdnu. Na vojně hrál v Praze za ATK a patřil mezi nejlepší hráče, přesto bylo toto působení pro něj velkou školou. Po dvou letech se na krátko vrátil k působení ve Štáhlavech, a později přešel do Spartaku Škoda ZVIL. Výkony ve vrcholné formě předváděl ve svých pětadvaceti letech od roku 1952 dalších osm sezon. Nestíhal se ani věnovat svým dvěma synům, byl neustále na cestách.

Za své největší úspěchy považoval to, v jak mladém věku se dostal mezi štáhlavskou elitu či fakt, že se v družstvu Sokola umístil na 2. místě v lize české házené. Získal dva tituly s ATK v letech 1950 – 1951 a patřil k nejúspěšnějším střelcům. Získal titul mistra republiky v české házené za rok 1953. Bojoval o přední místa v soutěži házené o sedmi hráčích se Škodou Plzeň v letech 1954 – 1958. Mezitím stihl být druhým nejlepším střelcem na mistrovství světa 1958 v NDR a s československým mužstvem obsadit druhé místo. Za tyto a i jiné úspěchy byl vyznamenán řadou ocenění. V roce 1956 obdržel titul mistra sportu, 1958 titul zasloužilý mistr sportu a v roce 1969 cenu města Plzně za tělovýchovu a sport.

Po úspěšných letech v plzeňské Škodovce přešlo celé „B“ mužstvo pod TJ Lokomotivu Plzeň a Václav Eret byl ještě ve svých 39 letech byl pátým nejlepším střelcem v nejvyšší házenkářské soutěži. Pak trénoval dva roky v NSR (TUS Milbertshafen a Post

Regensburg), ale chtěl se vrátit domů. Po návratu do Lhůty i na své škodovácké pracoviště do závodů a stal se zároveň trenérem TJ Škody Plzeň. V roce 1974 pak dokonce oslavil titul přeborníka ČSSR, což se mu nepodařilo ani jako aktivnímu hráči. Nikdy nespočítal počet odehraných zápasů a vstřelených branek, jen vzpomínal na hodiny tréninkové dřiny, cestování za soupeři. A že to s házenou vždycky myslel dobře, svědčí i fakt – v padesáti letech si zahrál za starou gardu.

SHRNUTÍ

První utkání v mezinárodní házené se v Plzni uskutečnilo v roce 1949. Sehráli ho mladí nadšenci české házené, kteří mezinárodní házenou objevili a nadšeně propagovali. Vytvořili výběr města a k utkání přizvali ATK Praha, kde tuto házenou poznali během své základní vojenské služby. Tento městský celek hned následující rok postoupil do nejvyšší soutěže, do 1. ligy. V této době se oddíl jmenoval DSO Spartak Plzeň. Od doby, kdy se oddíl dostal do nejvyšší ligy, si vytvořil nelichotivou přezdívku „korunní princ“ házené o sedmi hráčích. To proto, že od svých začátků skončil v soutěži čtyřikrát druhý, a hned pak čtyřikrát třetí. Většina hráčů sem přešla z vesnic, kde se hrála hlavně česká házená a v té vynikali i první hráči Spartaku. Měli výbornou fyzickou kondici, vyspělou herní techniku a nové a neokoukané způsoby střelby. Mezi ně patřili i pozdější významní hráči a reprezentanti Václav Eret, Zdeněk Pešl nebo Miroslav Vícha. Neobvykle časté byly i změny v názvu oddílu, kdy během osmi let vystřídal pět názvů, a až od roku 1956 trval název TJ Škoda Plzeň.

Plzeňští hráči taktéž zdařile reprezentovali na světových mistrovstvích ve Švédsku a NDR a byli socialistickou vlastní odměnění tituly mistrů sportu nebo zasloužilých mistrů sportu. Kolektiv ligového mužstva Škody byl postupně doplňován hráči z dorostu, kteří si ve svých kategoriích také nevedli špatně a několikrát vybojovali titul dorosteneckých přeborníků. První generace hráčů tak pomalu přecházela od hraní ke trénování. Střeleckou potenci převzal po Václavu Eretovi na dlouhá léta Ota Kranát, který pravidelně dával nejvíce branek z celého oddílu, a byl výraznou postavou tehdejšího mužstva. V roce 1965 se celé „B“ mužstvo přesunulo na Lokomotivu a jeho roli rezervního týmu pak převzalo družstvo „C“. Na začátku sedmdesátých let se do tehdejšího áčka dostala opět mladá krev, z jejíhož středu lze vyzdvihnout trio pozdějších reprezentantů – Jarý, Krepindl a Haber.

Výkonnost tehdejší Škodovky vygradovala v sezoně 1973/1974, kdy si celek trenéra Václava Ereta došel pro premiérový titul mistra první ligy.

Škoda Plzeň měla i družstvo žen, ale hlavně úspěšných dorostenců, kteří pod trenérem Valdmanem vybojovali několik titulů dorosteneckých přeborníků. Již méně úspěchů zaznamenaly žákovské kategorie. A své si odehrálo také družstvo starých pánů, nazvané Škoda '74.

Koncem sedmdesátých let vystřídala u „A“ týmu trenéra Ereta a Moulise, dvojice Čejka, Šafr. Forma tohoto již zkušeného mužstva stoupala až k sezoně 1983/1984, kdy Škodováci skončili za pražskou Duklou, která vyhrála dokonce PMEZ. Ale pak nastalo ne příliš úspěšné období pěti let, kdy se propadali tabulkou, až v roce „Sametové revoluce“ poprvé v historii sestoupili do druhé ligy. Od té doby převzal mužstvo trenér Vladimír Haber a po jednom roce postoupila Škoda zpět do nejvyšší soutěže. Tam se jim ale stále nedařilo atakovat první polovinu tabulky. Následně byly ale ve vedení oddílu potíže a muselo být upuštěno od názvu Škoda a tím pádem skončila téměř čtyřicetiletá historie tohoto tradičního oddílu házené.

7.9 HISTORIE ODDÍLU HC KOVOPETROL PLZEŇ

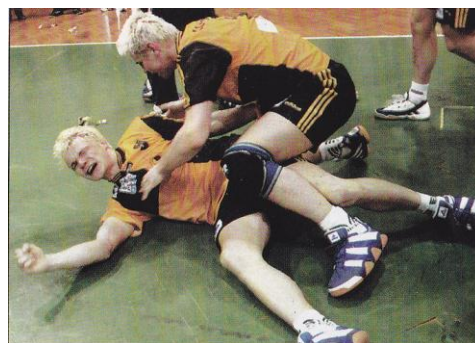
Navazuje na slavnou éru házenkářů Škody Plzeň. A navzdory změnám v názvu, zde byla vždy obrovská tradice oddílu, divácké zázemí a sportovní výsledky, které jej řadí na jedno z předních míst v české házenkářské historii.

Oddíl se přeformoval ze Škody nejdříve na Jatas Plzeň, když hlavním sponzorem se staly Jatky a.s., odtud se vzal název Jatas. A pod tímto názvem vedli plzeňské házenkáře trenéři Heřman a Kreč jen necelé dvě sezony, 1992 – 1994. Avšak volba Jatek jako generálního sponzora se neukázala šťastnou, a tak po sezoně trvání bylo od smlouvy odstoupeno. Koncem této sezony se jednou vraceli funkcionáři Vladimír Eberle a Jan Tuček z Prahy, ze svazové schůze a spatřili v Plzni obrovský billboard s reklamou Kovopetrolu a.s. V té chvíli už bylo zřejmé, že Jatas pokračovat nebude, a tak bylo kontaktováno vedení Kovopetrolu, firmy plzeňského podnikatele J. Kokeše. Smlouva vznikla velice rychle a od nové sezony již zněl název oddílu házené HC Kovopetrol Plzeň. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, EBERLE, 28.3. 2011]

Jméno HC Kovopetrol Plzeň nesl oddíl od 1994 do 2000, kdy také pod trenérem Haberem dosáhl nejlepších výsledků v historii. Právě trenér Vladimír Haber se vrátil pro sezonu 1996/1997 do Plzně, svého domácího města, aby pomohl navrátit plzeňskou házenou do nejvyšší soutěže. K tomu mu měl pomoci z pozice druhého trenéra Vladimír Marek a sekretářem oddílu byl Vladimír Eberle. V tento okamžik se v Plzni sešla výborně se doplňující skupina hráčů, kteří byli schopni se vyrovnat hráčské generaci Škody '74. Začalo se systematickou prací, cílem bylo dosáhnout na nejvyšší příčky.

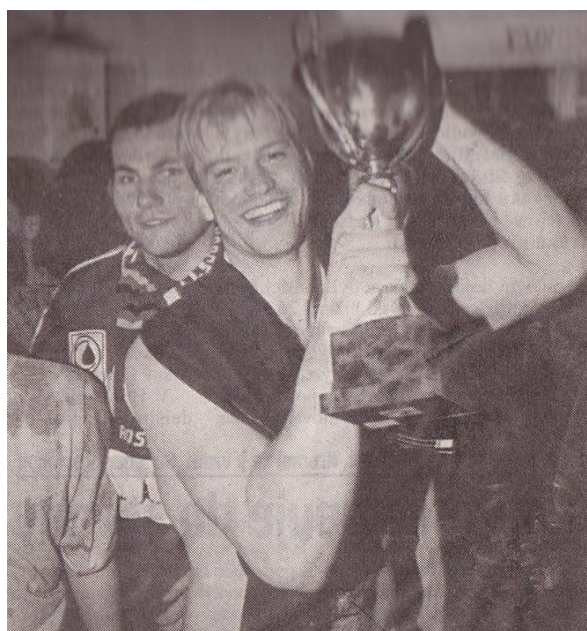
Před sezonou 1997/1998 odešli Holeša, Svoboda (oba ukončení smlouvy) Jindřichovský (SRN), Ľupa, Schwab (oba hostování). A do kolektivu naopak přišli Šetlík, Tonar (oba z Aue), Stöhr (hostování) a Hajšman, Sochor (oba z dorostu). V přípravě na nadcházející ročník, absolvovali házenkáři cesty do Kanady, SRN. Historicky druhý titul mistra republiky v házené se stěhoval do Plzně až po dlouhých čtyřiceti letech – v roce 1998. Plzeňští házenkáři vyhráli základní část extraligy, přičemž ve 22 zápasech prohráli pouze v Karviné a na Dukle a postoupili do play-off. Tam suverénně přehráli celek Jičína ve čtvrtfinále (2:0 na zápasy), v semifinále si po vyrovnané sérii zvítězili nad Zubřím (3:2, rozhodující zápas byl kontumován ve prospěch Kovopetrolu, protože za Zubří startoval neoprávněně hráč). Ve finále se rozhodovalo mezi Plzní a Karvinou. Posledním trumfem Kovopetrolu bylo i angažování ex-kapitána národního mužstva Romana Bečváře, který přišel z německého Hagenu. První dva zápasy se hrály v Plzni a zvítězili v nich domácí hráči (31:26 a 26:21). O titulu mistra rozhodl třetí zápas play-off, který se uskutečnil v Karviné. Utkání bylo až do poslední minuty vyrovnané, ale pak dohrála Plzeň míč do pravého křídla, odkud vstřelil Adolf Blecha jedenáct vteřin před koncem vítězný gól. Plzeň v sestavě bratři Štochlové, Bokr, Špalek, Pauza, Piroch, Bečvář, Nocar, Mráz, Blecha, Tonar a Šetlík porazila Karvinou 23:24. Domácí Baník Karviná prohrál po dvou letech poprvé v domácím prostředí a celou sérii 0:3 na zápasy. Navíc plzeňský klub získal v této sezoně ještě Český pohár. Hráči jako M. Tonar, M. Šetlík, R. Bečvář, A. Blecha, T. Bokr, A. Mráz a brankáři Štochlové tehdy tvořili téměř 70% národního týmu. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, HABER, 29.3. 2011]

Obrázek 26: Radost K. Nocara a A. Mráze 1998

Sezonu 1998/1999 začínali novopečení mistři v téměř nezměněné sestavě a se stejnou trenérskou dvojicí. Odešli pouze Karel Nocar (základní vojenská služba v Dukle Praha) a Petr Mašát (hostování). Také tento soutěžní ročník vyhrál Kovopetrol základní část extraligy a v prvním kole play-off měl přivítat celek Jičína. V prvním utkání v Plzni se domácím příliš nedařilo, přesto dokázali zvítězit. V Jičíně však už vyhráli přesvědčivě a postoupili do semifinále, kde se měli utkat s Karvinou. Oba první zápasy dokázal Kovopetrol vyhrát (27:23 a 27:24) a jel na Moravu pro postup do finále. Utkání v Karvině bylo za bouřlivé atmosféry vyrovnané a skončilo jako poslední zápas finále předešlý rok, tedy 23:24 a z postupu se radovala Plzeň. Posledním soupeřem v cestě za obhajobou titulu byl celek Frýdku-Místku – překvapení vyřazovací bojů. První utkání v Plzni bylo velmi vyrovnané a po skončení normální hrací doby byl stav 21:21, v prodloužení zvítězil Kovopetrol. Druhý zápas měl nečekaný průběh, a hosté z Frýdku téměř celý zápas vedli a odvezli si z Plzně vítězství 20:24. Třetí i čtvrté střetnutí se konalo ve Frýdku na zimním stadionu, kam přišly návštěvy až sedm tisíc diváků. První utkání ve Frýdku zahájila lépe Plzeň a Frýdek dotahoval. V základní hrací době skončil zápas nerozhodně 18:18 a dospěl do prodloužení. V něm prokázali lepší morálně volní vlastnosti plzeňští házenkáři a vyhráli 20:24. V pořadí čtvrtý zápas byl hodně vypjatý emocemi a padly tři červené karty, přičemž jedna patřila Martinu Šetlíkovi. Po dramatickém průběhu nakonec v utkání zvítězil Frýdek-Místek. K rozhodujícímu zápasu finálové série nastoupili oba soupeři v kompletních sestavách v Plzni. Celý zápas byli lepší domácí hráči, když ani jednou nepustili Frýdek do vedení. Konečný výsledek utkání byl 21:20 pro Plzeň. Propukly velké oslavy. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, HABER, 5.4. 2011]

Obrázek 27: Pavel Pauza s mistrovským pohárem 1999

Podruhém titulu odešli Tonar, Šetlík, Bokr, Blecha do zahraničního angažmá. Petr Štochl zamířil do Dukly Praha splnit vojenské povinnosti.

Před sezonou 1999/2000 odstoupila společnost Kovopetrol od generálního sponzorství a nový název zněl HSC Plzeň. Z vojny na Dukle se vrátil odchovanec Karel Nocar, ze zahraničí se vrátil Petr Schwab, z Jičína přišel Daniel Čurda a z Lovosic Kamil Piskač. Mužstvo doplnili mladí hráči, končící v dorostu (Zeus, Broško, Větrovec, Hynek). Navíc potvrdil odchod z funkce hlavního trenéra i Vladimír Haber, který dostal nabídku znovu trénovat reprezentaci. Nedostal výjimku od svazu, aby mohl trénovat národní mužstvo a plzeňský celek zároveň. Tím se přesunul z pozice hlavního trenéra na místo sportovního manažera. Novou trenérskou dvojici vytvořili pro sezonu 1999/2000 Vladimír Marek doplněný hrajícím trenérem Pavlem Pauzou. V polovině soutěže se celek HSC držel na špičce tabulky. Na krátkou dobu se do týmu vrátili ze zahraničí reprezentanti Šetlík s Tonarem, ale nevydrželi ani jednu sezonu, protože dostali zajímavější nabídky z ciziny a zase odešli. Přesto v této době hrálo v týmu několik pozdějších výborných reprezentantů České republiky. Namátkou Alois Mráz, Karel Nocar, Daniel Čurda, Jiří Hynek, Václav Vraný. Jarní část sezony se už vyvedla méně, ale přesto dokázalo mužstvo vybojovat 3. místo v extralize. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, HABER, 7.4. 2011]

Obrázek 28: HSC Plzeň 1999

V roce 2000 bylo ke klubu HSC Plzeň přiděleno Českým svazem házené Sportovní centrum mládeže a vedoucím šéftrenérem se stal Pavel Čejka. Centrum zahrnovalo mladší i starší dorostence, kteří hráli pravidelně nejvyšší soutěže. [ÚSTNÍ SDĚLENÍ, ČEJKA, 21.3. 2011]

Od soutěžního ročníku 2000/2001 se místo extraligy v házené hrála společná soutěž pro Českou republiku a Slovensko – házenkářská interliga (HIL). Pro oddíl házené HSC Plzeň byla však svými finančními požadavky příliš nákladná. Poslední dvě sezony obsadili plzeňští házenkáři dvakrát 5. místo. Vrcholová házená vydržela v Plzni do konce sezony 2001/2002, kdy se pro přetrvávající finanční potíže rozpadl oddíl HSC Plzeň. Funkcionáři se dohodli, že nejlepší hráči z torza HSC budou v následující sezoně hostovat v pražském Allrisku a v hale Lokomotivy se sehraje jen několik interligových zápasů. Tím pádem přestal existovat oddíl, který od té doby neměl v Plzni adekvátního nástupce.

SHRNUTÍ

Vzhledem k častým změnám v názvu oddílu jsem se rozhodl v nadpisu zanechat název, pod kterým vybojovali házenkáři dvakrát za sebou ligový titul a stali se tak mistry republiky. Navázali tak na slavnou historii oddílu házené TJ Škoda Plzeň, kde se v galerii sportovních úspěchů vyjímá titul mistra republiky z roku 1974 a osmnáctkrát stanuli na stupních vítězů.

Po době slavné Škodovky, kde účinkovali Haber, Krepindl a jiní jako hráči, se vrátili zpět do Plzně jako trenéři, aby dokázali s novou generací hráčů vybojovat titul v nejvyšší domácí soutěži. Nejprve se název oddílu změnil na Jatas, pak na Kovopetrol a nakonec na HSC Plzeň. Pohár pro mistra ligy se vrátil do Plzně v roce 1998 po dlouhých dvaceti čtyřech letech a hned znovu 1999. Oba dva získali pod názvem Kovopetrol Plzeň. Velkou zásluhu na této práci měl také Vladimír Marek, který byl nejprve na místě asistenta trenéra a poté od roku 1999 i hlavního. Dalším trenérem, dokonce hrajícím, byl Pavel Pauza. V dalším ročníku získali plzeňští bronzové medaile. Tím ale končila zlatá éra, neboť většina hráčů odešla za lepšími podmínkami do jiných klubů. V letech 2000 – 2002 se Plzni nedařilo i kvůli interní situaci v klubu, až se oddíl úplně rozpadl. Tím skončila pro následující tři roky vrcholová házená v západočeské metropoli.

8 DISKUSE

Jako cíl této práce jsem si na začátku vymezil vytvoření ucelené publikace, která by pojednávala o plzeňských házenkářských oddílech. Chtěl jsem systematicky seřadit události a fakta o jednotlivých klubech, aby bylo možné pochopit v širším spektru celý historický vývoj. Teoretická část seznamuje s házenou jako sportem a je zaměřena na jeho původ ve světě i u nás. Praktická část byla rozdělena do kapitol, přičemž každá patřila jednomu klubu. Přidal jsem ke konci každé kapitoly shrnutí, kde jsem stručně sumarizoval hlavní dění v oddílu.

Pravděpodobně největší problém nastal při shánění informací z 90. let minulého století, protože se tou dobou dost často měnila interní situace každého oddílu. I kvůli pádu režimu vzniklo v pramenech jakési informační vakuum, přes které se nebylo jednoduché dostat, například o ženské házené na Slavii VŠ, nebo o situaci v oddílech Bolevce, Škody (pozdějšího Kovopetrolu), popř. Lokomotivy.

Významným a již zmíněným zdrojem informací a inspirace byly návštěvy samotných pamětníků. Musím konstatovat, že mě samotné hledání informací začalo velmi bavit, když jsem měl možnost si o historii házené popovídat s pamětníky, a ne pouze čerpat z literatury. Obzvláště zajímavá je podle mého názoru historie házené u nás v padesátých a šedesátých letech. Z vyprávění pamětníků vyplývá, že dříve mnohem více lidé lpěli na morálních hodnotách. A to byli téměř všichni, kteří se házené věnovali. Právě od pamětníků jsem získal dobové fotografie a rozhodl jsem se je pro lepší zobrazení zařadit do práce. Pomohly mi lépe pochopit, v jakých materiálních podmínkách se dříve házená hrála. Myslím, že snad ani generace mých rodičů si nedovede představit, jak hrávali házenou jejich rodiče a prarodiče.

Dílčím úspěchem byl fakt, že se podařilo získat kroniku z Košutky, která popisuje vývoj oddílu od založení téměř po současnost. Dalších několik dílů kronik bylo zapůjčeno z Lokomotivy. Stejně tak jsem při koncepci práce vycházel z brožurek, které byly vydávány příslušným oddílem, především k historickému výročí založení, např. brožura vydaná k 25. výročí založení oddílu házené v Bolevci nebo brožura popisující historii dvaceti let v oddílu házené TJ Škody Plzeň. Je škoda, že se takovéto dokumenty nevedly i v jiných oddílech a hlavně déle!

Rozhodl jsem se nejdříve popsat vznik házené v Bolevci, neboť je to část města Plzně, kde jsem vyrostl a kde jsem se házené naučil u oddílů mládeže bolevecké 18. ZŠ. Dostala se mi do ruky již zmíněná brožura Bolevce, která ale končila rokem 1990, a tak mi s dalšími roky pomáhali tehdejší členové oddílu Břetislav a Michal Uhlářovi.

Na Lokomotivě jsem odehrál mládežnické kategorie a také jsem si zde zahrál poprvé nejvyšší soutěž mužů v Plzni. A tady mi pomohl bývalý dlouholetý předseda oddílu Vojtěch Šik st., který mi poskytl kroniky celé jednoty, abych si v nich našel důležité poznatky. Bohužel i tyto kroniky sahaly svými informacemi pouze k Sametové revoluci, a proto jsem chybějící data sháněl u hráčů, kteří v 90. letech působili v klubu.

K historii oddílu házené Slavie VŠ neexistují žádné zdroje, a proto jsem kontaktoval předsedu oddílu Slavie VŠ Plzeň, pana Karla Jílka a dlouholeté trenéry ženské házené Janu Palečkovou a Simonu Mrázovou. S jejich pomocí se mi podařilo zapsat významné události, které vedly k rozvoji ženské házené v Plzni. Podařilo se mi zde tak alespoň částečně popsat vývoj ženské i mužské házené, a musím konstatovat, že ženské družstvo své mužské kolegy předčilo.

Domníval jsem se, že sepsání historie oddílu Košutky bude jedna z nesnadnějších úloh v celé práci, neboť jsem se chtěl obrátit na dlouholetého pracovníka oddílu Rudolfa Bernarda. Pan Bernard ale bohužel již zemřel. Musel jsem se tedy spolehnout na kroniku, která byla k mému překvapení velice podrobná a téměř dostačující. Informace, které jsem v ní nenašel, mi doplnili ostatní pamětníci.

Zřejmě nejtradičnější oddíl házené v Plzni – Škoda Plzeň, který vychoval mnoho výborných hráčů a trenérů, jsem zmapoval pomocí existující brožury vydané k 20. výročí trvání oddílu. Dalších dvacet let jsem zjišťoval u tehdejších hráčů a trenérů, ať jimi byli V. Eret, M. Moulis, P. Čejka nebo později, Vl. Haber a Vl. Eberle. Nejkomplikovanější byl přerod oddílu ze Škody na Jatas a dále na Kovopetrol, protože neexistuje žádná publikace, která by toto období popisovala.

Za velmi cenný zdroj informací rovněž považuji to, že mi rodina Zdeňka Karáska umožnila přístup do jeho archivu kronik. Zde jsem našel velice podrobné zprávy týkající se příslušné doby. Lépe jsem pochopil jednotlivé souvislosti a doplnil chybějící data, která

mi chyběla ke spojení dvou nebo více časových period. V kronikách jsem taktéž našel mnoho fotografií, z nichž některé jsem použil do své práce.

Do příloh jsem zařadil i tabulku, která dokresluje chronologický vývoj házené. Další mapuje, ve kterých soutěžích se pohybovaly mužské oddíly města Plzně, anebo tabulku sledující vývoj názvu oddílu, působící trenéry a umístění v soutěži. Také jsem zařadil tabulku o organizacích, které zastřešují házenou ve světě. Zařadil jsem sem i autentický článek pojednávající o příchodu házené do Čech. Připravil jsem si dotazník pro Filipa Jíchu, zřejmě nejlepšího českého házenkáře všech dob a také plzeňského rodáka. Filip mi velice ochotně vylíčil své první házenkářské krůčky, a také, jaký si k házené vytvořil vztah.

Vytvořil jsem tak historický dokument, který by měl poskytovat přehled hlavních událostí, týkajících se mezinárodní házené v západočeské metropoli.

9 ZÁVĚR

Po zpracování celého dokumentu se potvrdila naše hypotéza, že mezinárodní házená se do České republiky dostala z Německa a přecházeli k ní hlavně mladší hráči, kteří už nechtěli hrát českou házenou. Právě díky jejich propagaci se tato nová forma házené stala mnohem populárnější než původní česká házená. Neuměli jsme si ale představit podmínky, za kterých se v začátcích sport provozoval.

Na obecnou teorii o vzniku sportu ve světě bylo navázáno praktickou částí diplomové práce. Postupně byly popsány jednotlivé kluby, kde se dnes v Plzni hraje házená, a taktéž byla řeč o oddílu, který již neexistuje, ale který sehrál v historickém vývoji naprosto nezanedbatelnou roli – Škoda Plzeň.

Právě tento oddíl házené k sobě celá léta poutal největší pozornost, protože stejně jako v kopané nebo hokeji se sem stahovaly hráčské talenty, soustředili se zde nejkvalitnější trenéři a byly zde nejvhodnější podmínky pro rozvoj házené. Spoluprací s ostatními městskými oddíly bylo tak vytvořeno centrum házené v celých západních Čechách, což mělo za důsledek pravidelná umístění oddílu mezi třemi nejlepšími celky české házenkářské soutěže. Z oddílů v Plzni vzešlo mnoho reprezentantů, někteří se později stali i věhlasnými trenéry.

Všechna prostudovaná fakta nás vedou k zamyšlení nad mírou odpovědnosti za mladší generace, jež nepovažují pohyb za důležitou věc. Rád bych jim jako učitel přiblížil dobu našich prarodičů a eventuálně je přivedl zpět ke sportu a pohybu, k základní potřebě života člověka.

Závěrem bychom chtěli dodat, že jsme se snažili vytvořit jedinečný historický dokument, který vytváří ucelenou představu o situaci házenkářských klubů v Plzni od jejich vzniku v minulém století až do současnosti. A měl by proto sloužit čtenářům zajímavícím se o sport i historii obecně. Současně bychom byli velice rádi, kdyby se tato práce stala motivací pro další autory, kteří se rozhodnou v rozšíření nebo dalším psaním tohoto dokumentu pokračovat, protože stále existují lidé, kteří se o házenou zajímají, chtějí rozšiřovat povědomí o tomto sportu a s radostí mu věnují svůj volný čas.

9.1 *CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ*

Team handball is a sport that I have been closely connected to since the age of eight. Thanks to this sport I have had a good chance to meet with a lot of great people, who lately became my friends. I also got so many memories and any time we get together we talk about them. Being interested in history I thought of connecting handball history and my experience of this sport together.

My intention was to map the evolution of team handball in Plzen. First of all, In the theoretical section I mapped the history of the sport worldwide, to see how the sport got evolved during the years up to now – team handball with seven players. Next part has focused specifically on the development of the individual clubs themselves.

I described how the handball teams like Bolevec, Lokomotiva, Slavia and Kosutka developed which I consider very important. The history of all the team handball clubs goes back into the second half of the sixties in the twentieth century. The most important team was Skoda Plzen that played the handball league since 1953, when former handball players went from the traditional Czech handball to the new – international (team handball). I must say that Pilsen was one of the places where they brought up so many players who later played in the national team, and successfully represented the country at world championships and Olympic Games. The most famous players that I could name were Vaclav Eret, Vladimir Haber, Jindrich Krepindl, Martin Setlik, Michal Tonar and currently the world's best handball player Filip Jicha.

In conclusion I would like to add that I was able to create a unique historical document, which creates a complete idea of the situation of team handball clubs in Plzen since their inception in the last century to the present. And should give a lot to the readers interested in sports and history in general.

9.2 SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

Seznam literatury:

- 1) VELÍŠEK, J.; TÁBORSKÝ, F.: *50 let házené v České republice*. Český svaz házené. Praha 2002. 80 s.
- 2) LANG, R.; VENDLER K.: *Plzeň a tělovýchova, 1962 – 1982*. Městský výbor ČSTV v Plzni. Plzeň. 1982. 320 s.
- 3) ZAJÍC, M.: *Házená v Československu a ve světě*. Oddíl házené TJ Slavoj Zora Olomouc. Olomouc. 1975. 129 s.
- 4) KOPTA, E.; VLK, O.: *Házená Sokol Bolevec, 25 let: Pohled do historie a kapitoly z dějin oddílu házené TJ Sokol Plzeň-Bolevec*. TJ Sokol Bolevec. Plzeň 1990. 40 s.
- 5) JANEČEK, M.: *Z minulosti bolevecké tělovýchovy: kapitoly z dějin vzorné Tělovýchovné jednoty Sokol Bolevec, jejích oddílů a odborů u příležitosti 70. výročí jejího založení*. Tělovýchovná jednota Sokol. Plzeň. 1983. 46 s.
- 6) Oddíl házené TJ Škoda Plzeň: *20 let házené Škoda*. TJ Škoda Plzeň. Plzeň. 1973. 60 s.
- 7) PÁTKOVÁ, Š.: *Historie a vývoj házené na Chebsku*. Plzeň, 2010. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, Katedra tělesné a sportovní výchovy. Vedoucí diplomové práce PaedDr. Tomáš Klobouk, CSc. [cit. 2011-02-09].
- 8) Český svaz házené; agentura HÁ-VEL: *Házená, čtvrtletník – léto 1993*. Praha. 1993. 20 s.

Seznam elektronických zdrojů:

- 1) Historie – Vznik – Házená – TJ Lokomotiva Plzeň [online]. *Historie – Vznik : Házená TJ Lokomotiva Plzeň*, c2002-2011 [cit. 2011-01-27]

dostupné z WWW: <<http://hazena.tjloko-plzen.cz/index.php?page=historie-vznik>>
- 2) Handball – Wikipedia [online]. *Handball - Geschichte*, c 2010, [cit. 2011-02-09]

Dostupné z WWW: <<http://de.wikipedia.org/wiki/Handball#Geschichte>>
- 3) Handball Klub Slavia VŠ Plzeň – Fotoalbum – Házená – Fotografie 1. liga 2008/2009 [online]. *Fotografie 1.liga 2008/2009*, c2011 [cit. 2011-03-25]

Dostupné z WWW:

<<http://www.slaviavsplzen.estranky.cz/fotoalbum/hazena/fotografie-z-utkani/>>
- 4) Házenkáři Plzně hrozí odchodem – iDNES.cz [online]. *iDNES.cz/Sport – Házenkáři Plzně hrozí odchodem*, c1999-2011 [cit. 2011-01-31]

Dostupné z WWW:

<http://sport.idnes.cz/hazenkari-plzne-hrozi-odchodem-dmr-/sporty.asp?c=A000516153854sporty_hdv>
- 5) BOLDIŠ, P. *Bibliografické citace dokumentu podle CSN ISO 690 a CSN ISO 690-2: Část 2 – Modely a příklady citací u jednotlivých typu dokumentu. Verze 3.0*, c1999–2004 [cit. 2011-04-01]

Dostupné z WWW:

<<http://www.boldis.cz/citace/citace2.pdf>>

Další zdroje:

- 1) Radomír Matoušek – Kronika házené oddílu TJ Košutka Plzeň, uložena v kanceláři TJ Košutka Plzeň
- 2) Vojtěch Šik – Kronika TJ Lokomotiva Plzeň, 2. díl, uložena v městské sportovní hale v Plzni
- 3) Vojtěch Šik – Kronika TJ Lokomotiva Plzeň, 3. díl, uložena v městské sportovní hale v Plzni
- 4) Vojtěch Šik – Kronika TJ Lokomotiva Plzeň, 4. díl, uložena v městské sportovní hale v Plzni
- 5) František Egermaier – Kronika oddílu házené TJ Sokol Bolevec, uložena v osobním archivu Františka Egermaiera
- 6) Osobní poznámky S. Mrázové, Plzeň, sepsáno v březnu 2011
- 7) Ústní sdělení M. Moulise, Plzeň, sděleno 21.3. 2011
- 8) Ústní sdělení P. Čejky, Plzeň, sděleno 21.3. 2011
- 9) Ústní sdělení B. Uhláře, Plzeň, sděleno 18.3. 2011
- 10) Ústní sdělení M. Lišky, Karviná, sděleno 3.4. 2011
- 11) Ústní sdělení M. Uhláře, Karviná, sděleno 3.4. 2011
- 12) Ústní sdělení V. Zemana, Plzeň, sděleno 31.3. 2011
- 13) Ústní sdělení V. Šika, Plzeň, sděleno 22.3. 2011
- 14) Ústní sdělení K. Jílka, Plzeň, sděleno 24. a 28.3. 2011
- 15) Ústní sdělení V. Ereta, Plzeň, sděleno 22.3. 2011

16) Ústní sdělení Vl. Eberleho, Plzeň, sděleno 28.3. 2011

17) Ústní sdělení Vl. Habera, Plzeň sděleno 29., 5. a 7.4. 2011

9.3 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Sestava mužstva Sokola Bolevec 1969/1970

Osobní archiv B. Uhláře

Obrázek 2: Nová tribuna a hřiště s japexovým povrchem

Osobní archiv B. Uhláře

Obrázek 3: B. Uhlář pracuje na hřišti

Osobní archiv B. Uhláře

Obrázek 4: Dorostenec R. Matoušík překonává obranu soupeře

Osobní archiv B. Uhláře

Obrázek 5: Omlazené mužstvo Bolevce

Osobní archiv T. Ryby

Obrázek 6: Družstvo starších žáků 1994, druzí na přeboru republiky

Osobní archiv M. Uhláře

Obrázek 7: Začátky stavby

LANG, R.; VENDLER K.: *Plzeň a tělovýchova, 1962 – 1982*. s. 49

Obrázek 8: Hala již se střechou

LANG, R.; VENDLER K.: *Plzeň a tělovýchova, 1962 – 1982*. s. 50

Obrázek 9: Nová budova TJ Lokomotiva

LANG, R.; VENDLER K.: *Plzeň a tělovýchova, 1962 – 1982*. s. 51

Obrázek 10: Družstvo Lokomotivy 1981

Osobní archiv V. Šika st.

Obrázek 11: Vojtěch Šik ml. (č. 14)

Osobní archiv Zd. Karáska

Obrázek 12: Střílející Filip Tureček

Osobní archiv Zd. Karáska

Obrázek 13: Mladí házenkáři u plzeňského primátora

Osobní archiv Zd. Karáska

Obrázek 14: První krytá hala v Plzni 1973

LANG, R.; VENDLER K.: *Plzeň a tělovýchova, 1962 – 1982*. s. 55

Obrázek 15: J. Bejvl (č. 3) při utkání v Litovli 2009

Handball Klub Slavia VŠ Plzeň – Fotoalbum – Házená – Fotografie 1. liga 2008/2009
[online]. *Fotografie 1.liga 2008/2009*, c2011

Obrázek 16: Družstvo Košutky na turnaji S. Ležáka 1979

Kronika TJ Sokol Košutka

Obrázek 17: Karel Martínek při střelbě

Kronika TJ Sokol Košutka

Obrázek 18: Pavel Bernard v dresu ČSSR

Kronika TJ Sokol Košutka

Obrázek 19: Po skončení úspěšného barážového utkání o postup do 1. ligy

Kronika TJ Sokol Košutka

Obrázek 20: Družstvo Košutky, mladší žáci 1977

Kronika TJ Sokol Košutka

Obrázek 21: Ota Kranát v proskoku

Oddíl házené TJ Škoda Plzeň: *20 let házené Škoda*. s. 11

Obrázek 22: Vladimír Eberle při 7m hoďu

Osobní archiv Vl. Habera

Obrázek 23: Mistrovský kolektiv Škody Plzeň 1973/1974

Osobní archiv P. Čejky

Obrázek 24: Družstvo žen Spartaku v 60. letech

Oddíl házené TJ Škoda Plzeň: *20 let házené Škoda*. s. 20

Obrázek 25: Václav Eret

Oddíl házené TJ Škoda Plzeň: *20 let házené Škoda*. s. 31

Obrázek 26: Radost K. Nocara a A. Mráze 1998

Osobní archiv Vl. Habera

Obrázek 27: Pavel Pauza s mistrovským pohárem 1999

Osobní archiv Zd. Karáska

Obrázek 28: HSC Plzeň 1999

Osobní archiv M. Zeuse

9.4 SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1

Chronologie významných událostí, týkající se vývoje házené

PŘÍLOHA 2

Přehled účinkování oddílů v jednotlivých sezonách, od roku 1991

PŘÍLOHA 3

Přehled ve vývoji oddílu Škody Plzeň v letech 1989 – 2002

PŘÍLOHA 4

Rozdělení házenkářských her a jejich zastřešující organizace

PŘÍLOHA 5

Ze vzpomínek Jana Radotínského

PŘÍLOHA 6

Dotazník pro Filipa Jíchu

Obrázek 1: Filip Jícha

Osobní archiv R. Mička

PŘÍLOHA 7

Obrázek 2: Družstvo staršího dorostu Sokol Bolevec, konec 80. let

Osobní archiv B. Uhláře

Obrázek 3: Dorostenec při střelbě

Osobní archiv B. Uhláře

Obrázek 4: Vicemistři republiky v ml. dorostu – Sokol Bolevec 1996

Osobní archiv M. Uhláře

Obrázek 5: Žáci trenéra R. Bernarda

Kronika TJ Sokol Košutka

Obrázek 6: Předávání cen

Kronika TJ Sokol Košutka

PŘÍLOHA 8

Obrázek 7: Vladimír Haber při utkání s Gottwaldovem

Osobní archiv Vl. Habera

Obrázek 8: Mužstvo Škody Plzeň, reprezentující v PMEZ 1984/1985

Osobní archiv P. Čejky

PŘÍLOHA 9

Obrázek 9: SK Škoda Plzeň 1991/1992

Osobní archiv P. Čejky

Obrázek 10: HC Kovopetrol Plzeň - mistři extraligy 1997/1998

Osobní archiv R. Mička

PŘÍLOHA 1

Chronologie významných událostí, týkající se vývoje házené.

Chronologie významných událostí					
NÁRODNÍ HÁZENÁ		HANDBALL		HÁZENÁ	
1892	založen Spolek pro pěstování her české mládeže	1897	vydána pravidla raffballu (Koch)	1898	počátky haandboldu v Dánsku
				1904	založen dánský Haandboldový svaz
1905	vydána pravidla vrhané s přenášením (Karas)				
1906	vydána pravidla cílové - terčové (Klenka) utvořena pravidla házené - cílové (Křištof)				
1907	založen Sportovní kroužek Házená Praha				
1908	vydána pravidla házené - cílové				
1909	vznikla svazová komise kroužků házené				
		1917	torball přejmenován na handball (Heiser)		
1918	upravena pravidla národní házené (Trantina)				
		1919	pravidla handballu upravena pro hřiště na kopanou (Schelenz)		

1920	založen Československý svaz házené a ženských sportů				
1921	založena FSFI				
		1926	vznik komise míčových her při IAAF		
		1928	ustavující kongres IAHF		
1930	III. ženské světové hry v Praze 1936			1934	přijetí skandinávských pravidel na III. Kongresu IAHF
		1936	olympijský turnaj mužů		
		1938	první MS mužů	1938	první MS mužů
1948	vznik Ústředí pro házenou podle dosavadních pravidel při ČOS	1948	vznik Ústředí pro házenou o 7 a 11 hráčích při ČOS		
		1949	první MS žen		
1952	vytvoření Ústřední sekce české házené			1952	vytvoření Ústřední sekce házené
				1957	první MS žen
		1960	poslední MS žen		
		1966	poslední MS mužů		
1971	vytvoření Svazu národní házené				
				1972	první OH turnaj mužů
				1976	první OH turnaj žen

VELÍŠEK, Jaroslav; TÁBORSKÝ, František: *50 let házené v České republice*. Český svaz házené. Praha 2002. s. 13.

PŘÍLOHA 2

Přehled účinkování oddílů v jednotlivých sezonách, od roku 1991.

	Škoda / Jatas / Kovopetrol / HSC	Lokomotiva	Bolevec <i>od 2007 M.A.T.</i>	Slavia VŠ	Košutka
soutěžní ročník					
1991/1992	"A" - 1. liga	"A" - divize	"A" - 2. nár. liga	"A" - divize	"A" - divize
			"B" - divize		
1992/1993	"A" - 1. liga	"A" - divize	"A" - 2. nár. liga	"A" - divize	"A" - divize
		"B" - divize	"B" - divize		
1993/1994	"A" - extraliga	"A" - divize, sk. A	"A" - 2. liga	"A" - 3. liga	"A" - divize, sk. B
		"B" - divize, sk. B	"B" - divize, sk. B	"B" - divize, sk. B	
1994/1995	"A" - extraliga	"A" - 3. liga	"A" - 2. liga	"A" - 3. liga	"A" - divize, sk. A
		"B" - divize, sk. B	"B" - divize, sk. B	"B" - divize, sk. B	
1995/1996	"A" - extraliga	"A" - 3. liga	"A" - 2. liga	"A" - 3. liga	"A" - divize
		"B" - divize	"B" - divize	"B" - divize	

1996/1997	"A" - extraliga	"A" - 3. liga	"A" - 2. liga	"A" - 2. liga	"A" - divize
		"B" - obl. přebor	"B" - obl. přebor	"B" - divize	
1997/1998	"A" - extraliga	"A" - 3. liga	"A" - 3. liga	"A" - 2. liga	"A" - obl. přebor
		"B" - obl. přebor	"B" - obl. přebor	"B" - divize	
1998/1999	"A" - extraliga	"A" - 3. liga	"A" - 3. liga	"A" - 3. liga	"A" - divize
		"B" - divize	"B" - divize	"B" - divize	
1999/2000	"A" - extraliga	"A" - 2. liga	"A" - 3. liga	"A" - 3. liga	"A" - divize
		"B" - divize	"B" - divize	"B" - divize	"B" - divize
2000/2001	"A" - interliga	"A" - 2. liga	"A" - 3. liga	"A" - 2. liga	"A" - 3. liga
		"B" - divize	"B" - divize	"B" - divize	"B" - divize
2001/2002	"A" - interliga	"A" - 3. liga	"A" - 3. liga	"A" - 2. liga	"A" - 3. liga
		"B" - divize	"B" - divize	"B" - divize	"B" - divize

2002/2003		"A" - 2. liga	"A" - 3. liga	"A" - 2. liga	"A" - 3. liga
		"B" - 3. liga	"B" - divize	"B" - 3. liga	"B" - divize
2003/2004		"A" - 1. liga	"A" - 2. liga	"A" - 3. liga	"A" - 3. liga
		"B" - 3. liga	"B" - 3. liga		"B" - divize
reorganizace 2004/2005		"A" - 1. liga	"A" - 2. liga JZČ	"A" - 2. liga JZČ	"A" - 2. liga JZČ
		"SCM" - 2. liga			
		"B" - ZPČ liga		"B" - ZPČ liga	"B" - ZPČ liga
2005/2006		"A" - extraliga		"A" - 1. liga	"A" - 2. liga JZČ
		"SCM" - 2. liga JZČ			
		"B" - ZPČ liga		"B" - ZPČ liga	"B" - ZPČ liga
2006/2007		"A" - extraliga	"A" - 2. liga JZČ	"A" - 1. liga	"A" - 2. liga JZČ
		"SCM" - 2. liga JZČ			
		"B" - 2. liga JZČ		"B" - ZPČ liga	"B" - ZPČ liga
2007/2008		"A" - extraliga	"A" - 2. liga JZČ	"A" - 1. liga	"A" - 2. liga JZČ
		"SCM" - 2. liga JZČ			
		"B" - 2. liga JZČ		"B" - ZPČ liga	"B" - ZPČ liga

2008/2009		"A" - extraliga	"A" - 2. liga JZČ	"A" - 1. liga	"A" - 1. liga
		"B" - 2. liga JZČ			
		"C" - ZPČ liga		"B" - ZPČ liga	"B" - ZPČ liga
2009/2010		"A" - extraliga	"A" - 2. liga JZČ	"A" - 2. liga JZČ	"A" - 1. liga
		"jun." - 2. liga JZČ			
		"C" - ZPČ liga		"B" - ZPČ liga	"B" - ZPČ liga

Legenda:

nejvyšší soutěž

druhá nejvyšší soutěž

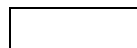
třetí nejvyšší soutěž

čtvrtá nejvyšší soutěž

pátá nejvyšší soutěž

šestá nejvyšší soutěž

PŘÍLOHA 3

Přehled ve vývoji oddílu Škody Plzeň v letech 1989 – 2002.

soutěžní ročník	název	trenéři	umístění v soutěži	soutěž
1989/1990	TJ Škoda Plzeň	Haber, Krepindl, později Pavelka	1.	2. liga
1990/1991	TJ Škoda Plzeň	Haber, Pavelka	8.	1. liga
1991/1992	SK Škoda Plzeň	Haber, Čejka	9.	1. liga
1992/1993	Škoda / Jatas Plzeň	Heřman, Kreč	10.	1. liga
1993/1994	Jatas Plzeň	Heřman, Kreč	4.	extraliga
1994/1995	HC Kovopetrol Plzeň	Marek, Pavelka	6.	extraliga
1995/1996	HC Kovopetrol Plzeň	Marek, Pavelka	4.	extraliga
1996/1997	HC Kovopetrol Plzeň	Haber, Marek	4.	extraliga
1997/1998	HC Kovopetrol Plzeň	Haber, Marek	1.	extraliga
1998/1999	HC Kovopetrol Plzeň	Haber, Marek	1.	extraliga
1999/2000	HSC Plzeň	Marek, Pauza	3.	extraliga
2000/2001	HSC Plzeň	Marek, Pauza	5.	HIL
2001/2002	HSC Plzeň	Marek, Pauza	5.	HIL

PŘÍLOHA 4

Rozdělení házenkářských her a jejich zastřešující organizace.

Házenkářské sportovní hry			
Sportovní odvětví	Jiná označení	Zastřešující mez. organizace	Současné rozšíření
Národní házená	*Házená *Česká házená	FSFI (1921 – 1939) IAAF (1926 – 1928) V současnosti žádná	Česko
Handball	*Mezinárodní házená o 11 hráčích IHF *Feldhandball *Grossfeldhandball	IAAF (1926 - 1928) IAHF (1928 - 1939) IHF (1946 - 1977) V současnosti žádná	Německo
Házená	*Mezinárodní házená o 7 hráčích *Handball *Kleinfeldhandball *Hallenhandball *Team-Handball *Handball Olympic	IAHF (1934 - 1939) IHF (1946 - dosud) EHF (1991 - dosud)	více než 140 zemí všech kontinentů
Miniházená	*Malá házená *Minihandball	IHF (1996 - dosud) EHF (1996 - dosud)	většina házenkářsky vyspělých zemí
Plážová házená	*Házená na písku *Beach-Handball *Sandball	IHF (1996 - dosud) EHF (1996 - dosud)	převážně přímořské státy v Evropě a Jižní Americe

VELÍŠEK, Jaroslav; TÁBORSKÝ, František: *50 let házené v České republice*. Český svaz házené. Praha 2002. s. 4.

PŘÍLOHA 5

Ze vzpomínek Jana Radotínského

V roce 1947 jsme s posluchači tělesné výchovy byli ve Francii na Akademických hrách. Již při prohlídkách jsme byli udiveni, že jsme všude viděli hřiště a branky na handbal o 7 hráčích a dověděli jsme se, že tato hra je ve Francii zavedena do škol a že není pravdou, jak nám doma tvrdili, že handbal je ryze německou hrou. Hlavně jsme byli překvapeni, že handbal vedle jedenáctek se hraje jako naše česká házená v sedmičkách.

Ku konci našeho studijního pobytu jsme odjeli do CHEPS v Dinardu, což bylo sportovní středisko Normandie. Abychom si vyměnili praktické zkušenosti, utkali jsme se vzájemně v kopané, košíkové, odbíjené a všechno vyhráli Čechoslováci. Všechno se hrálo v recesní formě, jako "mezistátní utkání Francie – Československo". Francouze to velice mrzelo, a tak nám navrhli utkání v handbalu, od něhož si mnoho slibovali, protože mezi posluchači měli 4 reprezentanty a trenéra národního družstva Meranda.

K "tomuto mezistátnímu utkání" v handbalu o 7 hráčích Francie – Československo, jsme nastoupili v kuriózní sestavě. Standa Bek ze Sokola Lomnice - skokan na lyžích, Franta Kloufar z Č. Budějovic - nárad'ovec, Vilda Hohler ze Slavie Karlovy Vary - plavec, Jiří Kobera, Jarda Mydloch oba ze Sparty a ragbisté, Sváťa Mrázek ze Sokola Pražského - košíkář a já, český házenkář.

Začátek zápasu podle toho vypadal a pro nás katastrofálně. Brzy jsme prohrávali 0:3, to proto, že jsme naše soupeře ve hře napodobovali a chtěli hrát handbal. Když to nešlo, začali jsme hrát "po našem". Začali jsme hrát krátké přihrávky, neustále jsme měnili místa, a protože já jediný jsem uměl vystřelit, hrál jsem koncového hráče a výsledek byl 12:5 pro nás.

Francouzi byli naprosto zklamáni, my zase nadšeni, stejně jako naši vedoucí. Ihned jsem poslal do Prahy na Svaz házené zprávu o našem "prvním mezistátním vítězství" a po návratu jsem osobně referoval o francouzských zkušenostech, někteří funkcionáři se hned stavěli pro úpravu pravidel české házené podle handbalu, většina však byla proti, dokonce jeden z nich při obhajobě české házené se tak rozčilil, že musel být dopraven k lékaři. Slíbil jsem Svazu, že obstarám písemné doklady, že handbal o 7 hráčích není německá hra a že se hraje jak v západních tak i ve východních státech.

Dal jsem se do práce. Vypracoval jsem dotazníkové dopisy ve francouzském a německém znění a přes švédského člena Olympijského výboru jsem obdržel pravidla handbalu o 7 hráčích a seznam adres členských států IHF. Pravidla jsem ihned přeložil do češtiny a na členské státy poslal dopisy. Brzy jsem počal dostávat odpovědi, které předčily očekávání. Stálo tam, že handbal není německou hrou (tedy handbal o 7 hráčích, a to byste nevěřili, jak to tehdy bylo důležité). Dále, že německý handbalový svaz byl škrtnut ze seznamu členských států IHF, že handbal hrají i v SSSR a členské státy nám nabízely pomoc atd. Činovníci Českého svazu házené byli šokováni, protože nikdo u nás o tom neměl potuchy.

Protože handbal o 7 hráčích vlastně u nás nikdo neznal, rozhodl jsem se zorganizovat jeho předvedení. Vzal jsem několik hráčů ze Sparty, několik ochotných posluchačů tělovýchovy, několik hráčů ze Sokola Úvaly, narychlo dal dohromady branky a už se hrálo. Na hřišti Sparty na Letné došlo pak 30.11. 1947 asi před 200 diváky k utkání ZJŠ Sparta Bratrství – Sokol Úvaly 11:9. Zápas jsem řídil sám.

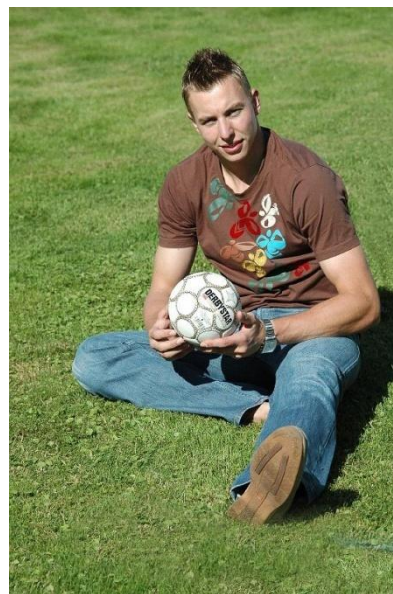
Tomuto prvnímu utkání v handbalu o 7 hráčích u nás byli přítomni zástupci Svazu, ČOS, Svazu DTJ, pražských oddílů a z Moravy ze Sokola Brno IV a z SK Židenice. Po zápase bylo moc a moc debaty, jedněm se hra líbila více, jiným méně, jedni byli nadšeni, jiní zklamáni, a tak se rozhodlo až daleko později o osudu handbalu o 7 hráčích u nás. Rozcházelí jsme se ve dvou táborech, které měly rozdílné názory na celý problém!

VELÍŠEK, Jaroslav; TÁBORSKÝ, František: *50 let házené v České republice*. Český svaz házené. Praha 2002. s. 12.

PŘÍLOHA 6

Dotazník pro Filipa Jíchu

Ve zkratce. Filip Jícha narozený v Plzni roku 1982. Povoláním házenkář hrající v nejlepším německém bundesligovém celku posledních let – THW Kiel. Přes mládežnické kategorie se dostal do ligového celku Plzně, kde ale odehrál pouze jediný zápas. Pak odešel do Dukly Praha a odtud hostoval v klubech Saúdské Arábie a Kataru, až přestoupil z Dukly do Švýcarska, kde působil dva roky. Od roku 2005 žije v Německu a hraje zde už za druhý klub. Na reprezentační úrovni sbíral zatím pouze individuální ocenění, například na ME 2010. V prosinci 2000 se stal Talentem roku v nejvyšší domácí soutěži a v lednu roku 2011 byl vyhlášen nejlepším házenkářem světa.

Obrázek 1: Filip Jícha

Filipe, kdy a kde jsi poprvé sám „přičichl“ k házené? Jak se to stalo? Byli Tvoji rodiče také házenkářsky aktivní?

S házenou jsem se setkal už jako malý kluk. A protože jsme s rodinou bydleli 250 metrů od venkovního házenkářského hřiště, tak jsem vydržel veškerý svůj volný čas trávit právě tam a s balonem v ruce. V oddíle jsem s tréninky začínal v 6 letech ve Starém Plzenci, kde jsme bydleli.

Moji rodiče házenou nehráli, táta byl hokejista a mamina hrála volejbal, ale vždycky jsem z jejich strany cítil obrovskou podporu.

Kde jsi prošel mládežnickými kategoriemi od svých začátků a jaké máš vzpomínky na své tehdejší spoluhráče?

V kategoriích mini a mladších žáků jsem hrál ve Starém Plzenci, ale začal jsem už paralelně hrát také na Slavii VŠ Plzeň, takže jsem v žákovských kategoriích hrával za dva oddíly najednou. Ve Slavii jsem tedy vydržel od mladších žáků po mladší dorost. Starší dorost už jsem strávil v Kovopetrolu Plzeň.

Je plno spoluhráčů z tehdejšího mladšího dorostu, se kterými jsem dobrý kamarád. Byla to tenkrát super parta.

Kolik Ti bylo let, když jsi hrál poprvé nejvyšší domácí soutěž a za jaký oddíl?

Bylo mi 17, v té době jsem byl stále hráčem Kovopetrolu.

Jak vzpomínáš na své tehdejší trenéry a je někdo, koho bys vyzdvihl, kdo ti pomohl házenkářsky vyrůst a nastartoval tak tvoji úspěšnou kariéru?

Plno trenérů mi pomohlo vyrůst, ale v mladším dorostu na Slavii mě trenér Moulis naučil přemýšlet a vnímat házenou trochu jinak. Řekl bych, že právě on mě toho v házené naučil nejvíce a jsem mu za to vděčný! Bez něj bych dnes nebyl tam, kde jsem.

Kdy ses dostal k reprezentaci, a to jak mládežnické, tak té seniorské?

Nevzpomínám si, kolik mi bylo let, když jsem se dostal do reprezentačního družstva kadetů, ale od té doby jsem prošel všechny mládežnické kategorie. Do seniorské reprezentace jsem naskočil v osmnácti v zápase proti Slovensku v Považské Bystrici.

Ted' hraješ už skoro šestým rokem v Německu, uvažoval bys, až budeš s házenou končit v zahraničí, se vrátit do Plzně podobně jako Martin Šetlík a dohrát svoji kariéru „doma“?

To je ještě moc daleká doba a nedokážu ted' říct, jak to bude. Každopádně by bylo zase fajn si zahrát českou ligu. Otázka by bylo kde. Pražská Dukla mi dala šanci hrát mezi muži a já jsem jí za to vděčný.

PŘÍLOHA 7

**Obrázek 2: Družstvo staršího dorostu
Sokol Bolevec, konec 80. let**

Obrázek 3: Dorostenec při střelbě

**Obrázek 4: Vicemistři republiky
v ml. dorostu – Sokol Bolevec 1996**

Obrázek 5: Žáci trenéra R. Bernarda

Obrázek 6: Předávání cen

PŘÍLOHA 8

Obrázek 7:

**VI. Haber při utkání
s Gottwaldovem**

Obrázek 8: Mužstvo Škody Plzeň, reprezentující v PMEZ 1984/1985; horní zleva J. Čákora, VI. Eberle, M. Černý, L. Sovadina, V. Eret ml., J. Karnold, M. Čermák, prostřední zleva J. Kugler, M. Polívka, V. Kranát, P. Bernard, J. Krňoul, trenéři P. Čejka a M. Šafr, sedící zleva J. Bernard, Z. Koranda, R. Osička, J. Kubík, J. Gallivoda, M. Bystřický, J. Bartoň

PŘÍLOHA 9

Obrázek 9: SK Škoda Plzeň 1991/1992; stojící zleva předseda oddílu Calta st., trenér Haber, Šetlík, Štochl, Matoušík, Klaus, trenér Čejka, vedoucí mužstva Eberle, prostřední stojící zleva Eret, Šedivec, Piroch a klečící zleva Blecha, Hůrka, Handl, Motlík, Calta ml. a Lanzendorf.

Obrázek 10: HC Kovopetrol Plzeň - mistři extraligy 1997/1998